

Міністерство освіти і науки
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
**ОБЛІК, КОНТРОЛЬ І АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В
СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**

виконала:

студент спеціальності

071 “Облік і оподаткування”

Дмитрів Мар’яна Володимирівна

науковий керівник:

д.е.н., проф. Василюк М.М.

рецензент:

к.е.н., доц., Мигович Т.М.

Івано-Франківськ – 2024 р.

Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника

Інститут, факультет економічний
Кафедра обліку і оподаткування
Освітній рівень “магістр”
Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Іван БАЛАНЮК

_____ “29” листопада 2023 р.

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТКИ
ДМИТРІВ МАР’ЯНИ ВОЛОДИМИРІВНИ

1. Тема роботи “Облік, контроль і аналіз фінансових результатів в системі управління підприємством”

Керівник роботи: Василюк Марія Михайлівна, д.е.н., проф., професор кафедри обліку і оподаткування.

2. Перелік питань, які потрібно розробити (детальний план дипломної роботи):

- дослідити сутність та значення фінансових результатів в системі управління підприємством;
- розкрити нормативно-правове забезпечення обліку, контролю і аналізу фінансових результатів підприємства;
- визначити роль і місце обліку і контролю фінансових результатів в системі управління підприємством;
- виокремити організаційні засади здійснення обліку та контролю фінансових результатів підприємства;
- вивчити методику здійснення обліку та контролю фінансових результатів в системі управління підприємством;
- визначити напрямки удосконалення облікових і контрольних процесів на підприємстві;
- дослідити основні принципи та завдання проведення аналізу на

підприємстві;

– провести оцінку фінансових результатів підприємства в системі управління;

– визначити напрямки удосконалення аналізу фінансових результатів на підприємстві.

3. Дата видачі завдання _____ 04.12.2023 р. _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	РОЗДІЛ 1 “ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ І АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ”	18.03.2024 р.	
2	РОЗДІЛ 2 “ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ”	28.06.2024 р.	
3	РОЗДІЛ 3 “ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ”	15.11.2024 р.	

Студент _____

Мар’яна Дмитрів

Керівник роботи _____

Марія ВАСИЛЮК

ВІДГУК

наукового керівника д.е.н., проф., професора кафедри обліку і оподаткування Василюк Марії Михайлівни на кваліфікаційну роботу магістра 2 курсу групи ОО-М2 Дмитрів Мар'яни Володимирівни на тему: “Облік, контроль і аналіз фінансових результатів в системі управління підприємством”.

У сучасних умовах господарювання підприємства потребують значного реформування своєї структури управління. Важливу роль у цьому відіграє детальний облік та аналіз фінансових результатів, що дозволяє запобігти банкрутству і забезпечити подальшу успішну діяльність, включаючи можливість виходу на міжнародні ринки. Фінансові результати є показником ефективності роботи підприємства, що вимагає точного обліку та аналізу. На основі цих результатів можна оцінити загальну успішність діяльності підприємства, тому ця тема є надзвичайно актуальною.

Автором у роботі розглянуто економічний зміст фінансових результатів та їх значення в системі управління підприємством, а також їх класифікацію та порядок формування. Проведено огляд нормативно-правових документів, які регулюють облік, контроль і аналіз фінансових результатів діяльності підприємства. Досліджено особливості організації обліку доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства, а також синтетичний та аналітичний облік. Проведено аналіз динаміки та структури доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства.

Загальний висновок: кваліфікаційна робота Дмитрів Мар'яни Володимирівни на тему: “Облік, контроль і аналіз фінансових результатів в системі управління підприємством” є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, за змістом і формою відповідає вимогам щодо таких робіт, допускається до захисту із позитивною оцінкою, а її автор заслуговує присудження другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування”.

Науковий керівник:
доктор економічних наук, професор
професор кафедри обліку та оподаткування
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Марія ВАСИЛЮК

“27” листопада 2024 р.

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента к.е.н., доц., кафедри фінансів Мигович Т.М. на кваліфікаційну роботу магістра 2 курсу групи ОО-М2 Дмитрів Мар'яни Володимирівни на тему: “Облік, контроль і аналіз фінансових результатів в системі управління підприємством”.

Значні структурні зміни в економіці країни, а також міжнародна інтеграція та необхідність підтримання конкурентоспроможності на глобальному рівні створюють для вітчизняних підприємств завдання ефективного управління. Важливо зосередити увагу на політиці управління фінансовими результатами, оскільки ці результати є ключовими для інвестиційного розвитку, розширення діяльності підприємства та забезпечення його економічної вигоди в умовах конкуренції. Фінансові результати також визначають подальший розвиток підприємства, зокрема в аспектах розширення виробництва, оновлення основних фондів і впровадження новітніх технологій. Таким чином, питання підвищення прибутковості є вкрай актуальним у сучасних умовах.

Об'єктом дослідження є чинна система обліку, контролю та аналізу фінансових результатів в управлінні ПП «Оріон-А».

Предметом дослідження є теоретичні та методичні аспекти обліку, контролю та аналізу фінансових результатів у системі управління вивченого підприємства.

За результатами дослідження можна зробити висновок, що робота виконана на актуальну тему, яку автором логічно і послідовно розкрито відповідно до питань плану у контексті обліково-аналітичної діяльності досліджуваного підприємства.

Загальний висновок: кваліфікаційна робота Дмитрів Мар'яни Володимирівни на тему: “Облік, контроль і аналіз фінансових результатів в системі управління підприємством” є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, за змістом і формою відповідає вимогам щодо таких робіт, допускається до захисту із позитивною оцінкою, а її автор заслуговує присудження другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування”.

Рецензент:

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Тетяна МИГОВИЧ

“27” листопада 2024 р.

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти виконана Дмитрів М.В.

Назва роботи: «Облік, контроль і аналіз фінансових результатів в системі управління підприємством».

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування».

Кваліфікаційна робота містить: 102 сторінки, список літератури з 39 найменувань, таблиць 11; рисунків 22; додатків 1.

Об'єктом дослідження є діюча система, пов'язана з обліком, контролем і аналізом фінансових результатів в системі управління у ПП «Оріон-А».

Предметом дослідження є теоретико-методичні аспекти обліку, контролю і аналізу фінансових результатів у системі управління досліджуваного підприємства.

Мета роботи полягає у розкритті теоретичних та організаційно-методичних аспектів обліку, контролю і аналізу фінансових результатів в системі управління підприємством, а також у розробці пропозицій для подальшого вдосконалення цих процесів.

За результатами дослідження розроблено рекомендації щодо удосконалення обліку, контролю і аналізу фінансових результатів в системі управління підприємством.

Практичний аспект: запропоновано шляхи удосконалення процесів обліку, контролю і аналізу фінансових результатів в системі управління підприємством.

Ключові слова: підприємство, фінансові результати, доходи, витрати, прибуток.

Рік виконання роботи 2023-2024.

Рік захисту роботи 2024.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ І АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	7
1.1 Сутність та значення фінансових результатів в системі управління підприємством.....	7
1.2 Нормативно-правове забезпечення обліку, контролю і аналізу фінансових результатів підприємства.....	16
1.3 Роль і місце обліку і контролю фінансових результатів в системі управління підприємством	27
Висновки до розділу 1	35
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	36
2.1 Організаційні засади здійснення обліку та контролю фінансових результатів підприємства.....	36
2.2 Методика здійснення обліку та контролю фінансових результатів в системі управління підприємством.....	46
2.3 Напрямки удосконалення облікових і контрольних процесів на підприємстві	54
Висновки до розділу 2	62
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ	63
3.1 Основні принципи та завдання проведення аналізу на підприємстві	63
3.2 Оцінка фінансових результатів підприємства в системі управління	72
3.3 Напрямки удосконалення аналізу фінансових результатів на підприємстві	83
Висновки до розділу 3	90

ВИСНОВОК	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	95
ДОДАТКИ	100

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах господарювання підприємства потребують суттєвого реформування структури управління господарською діяльністю. При цьому велике значення має деталізований облік та аналіз фінансових результатів підприємства з метою запобігання його банкрутства та забезпечення подальшої успішної діяльності з перспективами виходу на міжнародні ринки.

Суттєві зміни в економіці країни та її інтеграція в світовий ринок ставлять перед вітчизняними підприємствами завдання обдуманого управління. Особлива увага при цьому приділяється стратегії управління фінансовими результатами, оскільки ці результати є основою для інвестиційного розвитку, розширення діяльності та забезпечення конкурентоспроможності відповідно до вимог галузі.

Фінансові результати виступають індикатором ефективності роботи підприємства, який потребує достовірного обліку та аналізу. На основі фінансових результатів можна судити про успішність діяльності підприємства загалом. Виходячи з цього дана тема є актуальною.

Проблеми формування, обліку, контролю і аналізу фінансових результатів розглядали наступні вчені: Бутинець Ф. Ф., Вознюк Г.Л., Гавриленко О.Є., Загородній А. Г., Красуцький Р.І., Кучеренко Т.Є., Мочерний С. В., Лопатовський В.Г., Шлапак Д.В. та ін. Однак, згідно з аналізом наукових публікацій, виявлено різні підходи до розуміння сутності та класифікації поняття "фінансовий результат", а також до його оцінювання. Зараз немає єдиного консенсусу серед вчених щодо тлумачення цього терміну, і тому дане питання залишається актуальним і потребує подальшого детального дослідження для розробки рекомендацій для практичного використання.

Мета дипломної роботи полягає у розкритті теоретичних та організаційно-методичних аспектів обліку, контролю і аналізу фінансових

результатів в системі управління підприємством, а також у розробці пропозицій для подальшого вдосконалення цих процесів. Для досягнення сформульованої мети, в рамках дослідження поставлено наступні завдання:

- дослідити сутність та значення фінансових результатів в системі управління підприємством;
- розкрити нормативно-правове забезпечення обліку, контролю і аналізу фінансових результатів підприємства;
- визначити роль і місце обліку і контролю фінансових результатів в системі управління підприємством;
- виокремити організаційні засади здійснення обліку та контролю фінансових результатів підприємства;
- вивчити методику здійснення обліку та контролю фінансових результатів в системі управління підприємством;
- визначити напрямки удосконалення облікових і контрольних процесів на підприємстві;
- дослідити основні принципи та завдання проведення аналізу на підприємстві;
- провести оцінку фінансових результатів підприємства в системі управління;
- визначити напрямки удосконалення аналізу фінансових результатів на підприємстві.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є діюча система, пов'язана з обліком, контролем і аналізом фінансових результатів в системі управління у ПП «Оріон-А».

Предмет дослідження. Предметом дослідження є теоретико-методичні аспекти обліку, контролю і аналізу фінансових результатів у системі управління досліджуваного підприємства.

Методи дослідження. У процесі написання кваліфікаційної роботи були використані наступні методи дослідження: системний аналіз – для вивчення економічних процесів у їх взаємозв'язку та взаємозалежності з

урахуванням причинно-наслідкових зв'язків; синтез – для узагальнення розрізнених аспектів методики обліку та аналізу фінансових результатів; абстрагування – для формулювання узагальнених висновків на основі системного аналізу і синтезу теорії й практики організації обліку та аналізу фінансових результатів; графічний – для наочного зображення результатів дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що даній роботі розроблено методику відображення фінансових результатів в обліку, а також запропоновано можливі напрямки удосконалення облікових і контрольних процесів на підприємстві. Досліджено застосування економічного аналізу для підвищення ефективності управління фінансовими результатами на прикладі господарської діяльності ПП «Оріон-А».

Практичне значення отриманих результатів. Практичне значення отриманих в кваліфікаційній роботі результатів полягає у тому, що висновки та рекомендації, щодо удосконалення облікових і контрольних процесів у ПП «Оріон-А», сприятимуть підвищенню ефективності управління фінансовими результатами даного підприємства.

Обсяг та структура дослідження. Кваліфікаційна робота складається з таких структурних елементів: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Основний зміст подано на 94 сторінках друкованого тексту. У роботі міститься 11 таблиць, 22 рисунка і 1 додаток. Список використаних джерел включає 39 найменувань, які займають 5 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ І АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

1.1 Сутність та значення фінансових результатів в системі управління підприємством

В сучасному світі, де конкуренція набуває все більшого обсягу, фінансові результати підприємства стають не лише важливим елементом його фінансового здоров'я, але й стратегічним інструментом управління. Сутність фінансових результатів полягає в їхній здатності відобразити ефективність та продуктивність підприємства, а також надати об'єктивну інформацію для прийняття стратегічних управлінських рішень.

По-перше, фінансові результати є ключовим показником ефективності діяльності підприємства. Вони відображають, наскільки успішно підприємство використовує свої ресурси та здатне генерувати прибуток. Чітке розуміння цих результатів дозволяє керівникам вчасно реагувати на зміни в економічному середовищі та коригувати стратегії для досягнення максимальної ефективності.

По-друге, фінансові результати є важливим інструментом прийняття стратегічних рішень. Інформація про прибуток, витрати, ліквідність та інші фінансові показники надає керівництву об'єктивний засіб оцінки різних аспектів підприємницької діяльності. Це дозволяє визначити стратегічні напрямки розвитку, вибрати оптимальні шляхи фінансового управління та досягти високих показників прибутковості.

По-третє, фінансові результати в системі управління підприємством відіграють роль інформаційної основи для взаємодії з зацікавленими сторонами, такими як інвестори, кредитори та партнери. Чітко представлені та аналізовані фінансові дані викликають довіру серед зацікавлених сторін,

що відкриває додаткові можливості для залучення інвестицій, отримання кредитів та партнерських угод.

Звідси, фінансові результати в системі управління підприємством не просто відображають фінансовий стан підприємства, але й виступають ключовим інструментом для прийняття стратегічних рішень та досягнення успіху в умовах сучасного бізнесу [1, с. 894]. Дослідження питання обліку, контролю і аналізу фінансових результатів займалися багато вчених-економістів, проте єдиної думки щодо цієї дефініції немає.

Так, Бутинець Ф.Ф. вважає, що фінансові результати являють собою порівняння доходів і витрат підприємства, як відображено у фінансовому звіті, визначає прибуток або збиток організації [2, с. 95].

Загородній А.Г. та Вознюк Г.Л. зазначають, що фінансові результати діяльності – це виявлення різниці між отриманими доходами та здійсненими витратами підприємства або його окремого підрозділу за конкретний період часу. Ця різниця визначає приріст або зменшення вартості власного капіталу підприємства в результаті його операційної діяльності протягом звітного періоду [3, с. 337].

На думку Кучеренко Т.Є., фінансові результати становлять приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства, яке виникає внаслідок його підприємницької діяльності протягом конкретного звітного періоду [4, с. 17].

Мочерний С. В. стверджує, що фінансові результати являють грошову форму підсумків господарської діяльності організації або її підрозділів, виражена в прибутках або збитках [5, с. 31].

Патарідзе-Вишинська М.В. вважає, що, досліджуючи сутність фінансового результату в сучасний період необхідно виокремити ключові характеристики цього поняття:

1. Фінансовий результат (прибуток) представляє собою форму доходу суб'єкта господарської діяльності, який займається конкретним видом економічної діяльності. Незважаючи на те, що це є зовнішньою та

найпростішою формою вираження прибутку, варто зауважити, що ця характеристика може бути недостатньою для повного розуміння фінансового результату. Наприклад, деяка активна діяльність у певній сфері може існувати, незважаючи на відсутність прямого зв'язку із здобуттям прибутку, як у випадку політичної або благодійної діяльності.

2. Фінансовий результат (прибуток) представляє собою форму доходу для суб'єкта господарської діяльності, який вклав свій капітал з метою досягнення конкретного комерційного успіху. Ця категорія прибутку є нерозривною від категорії капіталу, специфічного фактора виробництва, і у загальному розумінні відображає вартість активного капіталу, який знаходиться в роботі.

3. Фінансовий результат (прибуток) не можна розглядати як гарантований дохід для суб'єкта господарювання, який вклав свій капітал у певний вид бізнесу. Це є наслідком тільки успішної реалізації цієї підприємницької діяльності. Прибуток можна розглядати як своєрідну винагороду за прийняття ризику ведення підприємницької діяльності.

4. Фінансовий результат (прибуток) відображає лише ту частину доходу, яка залишається “вільною” після відрахування всіх витрат, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності. З іншого боку, у числовому вираженні прибуток представляє залишковий показник, який визначає різницю між загальним доходом і загальними витратами у процесі проведення підприємницької діяльності.

5. Фінансовий результат (прибуток) є кількісним вираженням вартості, вираженої у грошовій формі. Такий підхід до оцінки прибутку пов'язаний із застосуванням практики узагальненого вартісного обліку основних показників, таких як вкладений капітал, отриманий дохід, понесені витрати і інші. Крім того, така форма оцінки прибутку взаємодіє з чинними нормами його законодавчого регулювання [6, с. 31].

Процес формування фінансових результатів має на меті досягнення заданого рівня прибутку та реалізацію всіх можливих резервів, за допомогою

фінансових, операційних та інвестиційних заходів. Тому слід розглянути різні підходи до формування фінансових результатів (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Підходи стосовно визначення фінансових результатів

№	База підходу	Опис підходу
1.	Національні положення (стандарти)	Формування фінансових результатів передбачає використання двох систем, залежно від структури фінансового обліку: 1. Перший підхід включає порівняння доходів із витратами, а також розподіл адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат. 2. Другий підхід визначає фінансовий результат як різницю між доходами підприємства та витратами, які акумулюються у звіті про фінансові результати відповідно до їхнього характеру, розглядаючи їх окремо за елементами. Обидва підходи надають можливість аналізувати фінансовий результат з різних точок зору, дозволяючи більш деталізовано оцінювати фінансовий стан підприємства.
2.	Міжнародні стандарти фінансової звітності	Для визначення фінансового результату рекомендується використовувати метод “витрати-випуск”. У практиці зарубіжних країнах в обліку застосовують два підходи до цього методу: 1. Перший варіант передбачає визначення фінансового результату за звітний період як різниці між доходами від реалізації і витратами, здійсненими протягом цього періоду. 2. Другий варіант включає обчислення фінансового результату як різниці між вартістю чистих активів на початок і кінець періоду, виключаючи внески капіталу і вилучення. Обидва підходи надають можливість здійснювати оцінку фінансового результату з різних позицій, спрощуючи вимірювання ефективності та доходності підприємства.

Джерело: узагальнено автором на основі [7, 8]

Система бухгалтерського обліку відводить значуще місце для групування подібних об'єктів за конкретними класифікаційними ознаками. Класифікація, як наукова дисципліна, є основою для будь-якої теорії,

необхідної для встановлення загальних підходів до вивчення бізнес-процесів. У випадку обліку фінансових результатів, як об'єкта обліку, основний акцент робиться на визначенні його видів, які повинні бути систематизовані відповідно до певних принципів. Це можливо при утворенні логічних і обґрунтованих класифікаційних структур. Класифікація служить методом пізнання об'єкта дослідження, і чим більше ознак включено до класифікації, тим вище рівень її розуміння, що сприяє підвищенню ефективності управління.

В рамках сучасних наукових досліджень важливо відзначити два підходи до визначення критеріїв класифікації результатів діяльності. Ці підходи можуть взаємодоповнюватися, утворюючи ефективну класифікаційну модель, яку можна адаптувати для використання в бухгалтерській практиці підприємств (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Критерії групування фінансових результатів у сфері наукових досліджень

№	Автор підходу	Класифікаційні ознаки	Мета класифікації
1.	Шипіна С.Б.	за видами діяльності; за характером (напрямами) використання; за звітним періодом формування показників; за показниками фінансової звітності; за розподілом прибутку в звітному періоді; за джерелами формування; за значення підсумкового результату господарювання	Покращення точності, надійності та швидкості отримання бухгалтерських даних
2.	Гавриленко О.Є.	за методом формування; за результатом контролю; за значенням для різних груп користувачів; за порядком відображення в різних формах звітності	Збільшення інформативності даних щодо утворення фінансових результатів з метою їх використання в управлінських цілях

Джерело: узагальнено автором на основі [9, 10].

Шипіна С.Б., через створення класифікаційної матриці для організації бухгалтерського обліку та формування фінансових результатів, групує їх у контексті господарських операцій, таких як формування та визнання, використання і розподіл [9, с. 7]. У цьому процесі вона конкретизує критерії класифікації. З іншого боку, Гавриленко О.Є. вводить нові класифікаційні ознаки, спрямовані на відображення можливостей та рівня задоволення інформаційних потреб користувачів [10, с. 14].

Такі підходи до класифікації фінансових результатів є багатограним та науково обґрунтованим. Його практичне впровадження сприятиме розширенню аналітичності бухгалтерської інформації. Важливо, щоб зміст класифікації визначали не лише ті, хто її формує, але й ті, для кого вона призначена. Це створить методологічну основу та забезпечить управління повною, достовірною та деталізованою інформацією.

Фінансові результати в системі управління підприємством виступають як важливий показник його фінансового здоров'я та ефективності. Одним із основних завдань визначення фінансових результатів є надання управлінцям повної інформації про фінансовий стан підприємства. Ця інформація стає ключовою основою для прийняття стратегічних рішень, направлених на підвищення прибутковості та оптимізацію діяльності.

Ще одним важливим завданням визначення фінансових результатів є встановлення причинно-наслідкових зв'язків між різними аспектами діяльності підприємства та їх впливом на фінансові показники. Це допомагає виявити сильні та слабкі сторони підприємства, а також визначити можливості для удосконалення. Через ретельний аналіз фінансових результатів управлінці можуть розробити стратегії збалансованого підходу, спрямовані на підтримання стійкого фінансового розвитку підприємства в довгостроковій перспективі. Основні завдання визначення фінансових результатів в системі управління підприємством наведено на рис. 1.1.

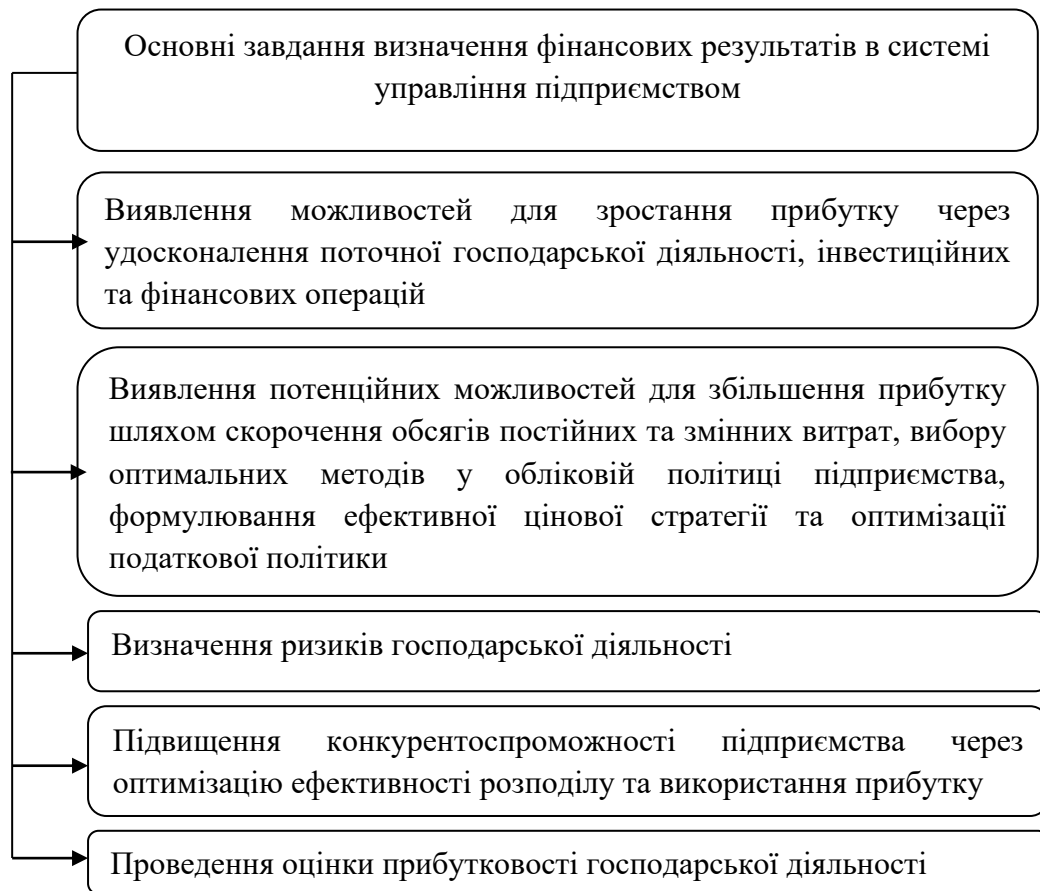

Рис. 1.1 Основні завдання визначення фінансових результатів в системі управління підприємством

Джерело: самостійна розробка автора.

Одним із основних завдань визначення фінансових результатів в системі управління підприємством є виявлення можливостей для зростання прибутку. Це завдання включає в себе ретельний аналіз поточної господарської діяльності підприємства з метою ідентифікації та визначення можливих шляхів оптимізації. Вивчення інвестиційних та фінансових операцій є не менш важливою частиною цього процесу, оскільки вони можуть впливати на ефективність і доходність підприємства. Аналіз ефективності інвестицій та фінансових стратегій може допомогти ідентифікувати оптимальні шляхи використання ресурсів для максимізації прибутковості.

Удосконалення поточної господарської діяльності може включати в себе оптимізацію процесів, зменшення витрат та підвищення продуктивності. Щодо інвестицій і фінансових операцій, важливо вивчити можливість раціонального розподілу ресурсів для досягнення оптимальної прибутковості. Використання цих даних у системі управління дозволяє підприємству активно реагувати на зміни в економічному середовищі та пристосовуватися до нових викликів з метою збільшення прибутку та утримання конкурентних позицій.

Визначення фінансових результатів в системі управління підприємством передбачає ключове завдання – виявлення потенційних можливостей для збільшення прибутку. Одним з ефективних методів досягнення цієї мети є оптимізація обсягів постійних та змінних витрат. Цей процес включає в себе детальний аналіз усіх елементів витрат та пошук шляхів їхнього скорочення без втрати якості та ефективності.

Додатково, важливим компонентом визначення фінансових результатів є вибір оптимальних методів у сфері облікової політики підприємства [11, с. 145]. Це включає в себе розглядання різних підходів до бухгалтерського обліку, щоб забезпечити належне відображення фінансової діяльності та прибутковості. Додатково, формулювання ефективної цінової стратегії та оптимізація податкової політики є необхідними етапами для досягнення збільшення прибутку. Правильно обрана цінова стратегія дозволяє максимізувати дохід від реалізації продукції чи послуг, в той час як оптимізована податкова політика дозволяє максимально зменшити податкові обов'язки. Ці компоненти взаємодіють, створюючи комплексний підхід до забезпечення прибутковості підприємства.

Одним із ключових завдань визначення фінансових результатів в системі управління підприємством є детальне вивчення та визначення ризиків, пов'язаних з господарською діяльністю. Ризики є невід'ємною частиною будь-якого бізнесу та можуть виникати з різних джерел, таких як

економічні коливання, зміни в законодавстві, конкурентний тиск та інші фактори, що впливають на внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства.

Детальне вивчення ризиків господарської діяльності передбачає ідентифікацію конкретних факторів, які можуть негативно впливати на фінансовий стан підприємства. Це може включати в себе аналіз економічних трендів, оцінку конкурентного оточення та визначення потенційних фінансових втрат. Вивчення ризиків дозволяє керівництву підприємства розробити стратегії мінімізації та управління ризиками, а також ефективно планувати резерви та заходи для забезпечення фінансової стійкості у випадку виникнення негативних сценаріїв.

Однією з важливих цілей визначення фінансових результатів в системі управління підприємством є підвищення конкурентоспроможності підприємства. Ця мета вимагає не лише генерації прибутку, але й оптимізації ефективності його розподілу та використання. Конкурентоспроможність підприємства визначається його здатністю ефективно конкурувати на ринку, і для цього необхідне ретельне управління фінансами [12, с. 86].

Оптимізація ефективності розподілу прибутку включає в себе раціональне розподілення фінансових ресурсів між різними сегментами підприємства. Це може бути досягнуто шляхом вдосконалення внутрішніх бізнес-процесів, удосконалення систем управління запасами та оптимізації витрат. Забезпечуючи оптимальний розподіл ресурсів, підприємство може збільшити свою ефективність та готовність конкурувати на ринку.

Однією з ключових задач визначення фінансових результатів в системі управління підприємством є проведення оцінки прибутковості господарської діяльності. Оцінка прибутковості визначає ефективність використання ресурсів та вкладеного капіталу для генерації прибутку. Цей процес включає в себе аналіз фінансових показників, які вказують на рентабельність різних аспектів бізнесу.

Оцінка прибутковості зазвичай включає аналіз операційної прибутковості, бруто-прибутку та чистого прибутку. Операційна

прибутковість відображає ефективність основної діяльності підприємства, бруто-прибуток визначає відношення прибутку до витрат на виробництво, а чистий прибуток враховує всі витрати, включаючи податки та витрати на управління.

Таким чином, фінансові результати – це комплексна сукупність фінансових показників, які відображають ефективність господарської діяльності підприємства протягом певного періоду часу. Ці результати включають у себе доходи, витрати, прибуток, збиток, а також інші фінансові показники, які надають повну картину фінансового стану та успішності підприємства. Аналіз фінансових результатів дозволяє оцінити рентабельність, ліквідність та стійкість підприємства, що є ключовим для управлінських рішень та стратегічного планування.

1.2 Нормативно-правове забезпечення обліку, контролю і аналізу фінансових результатів підприємства

В сучасному господарському середовищі нормативно-правове забезпечення обліку, контролю і аналізу фінансових результатів підприємства є невід'ємною частиною ефективного фінансового управління. Система правил і вимог, які регулюють ці процеси, становить фундаментальну складову для забезпечення вірності та достовірності фінансової звітності підприємства перед зацікавленими сторонами, такими як інвестори, кредитори та державні органи. Забезпечення високого ступеня дотримання норм та стандартів обліку дозволяє не лише уникнути конфліктів із законодавством, але й сприяє створенню довіри серед зацікавлених сторін, зміцнює репутацію підприємства та сприяє його стабільному розвитку.

У цьому контексті, важливо розглядати нормативно-правове забезпечення як інструмент, що спрямований на оптимізацію процесів фінансового обліку та контролю, а також на підвищення ефективності аналізу фінансових результатів. Норми та правила, розроблені відповідно до

вимог вітчизняного та міжнародного законодавства, створюють структурований і надійний фундамент для внутрішнього фінансового управління та зовнішньої звітності, що є важливим для діяльності будь-якого підприємства. Отже, дослідження нормативно-правового забезпечення обліку, контролю і аналізу фінансових результатів підприємства виявляється актуальним та важливим завданням для забезпечення ефективного функціонування підприємства в умовах сучасного ринкового середовища. Основні нормативно-правові акти з обліку, контролю і аналізу фінансових результатів наведено на рис. 1.2.

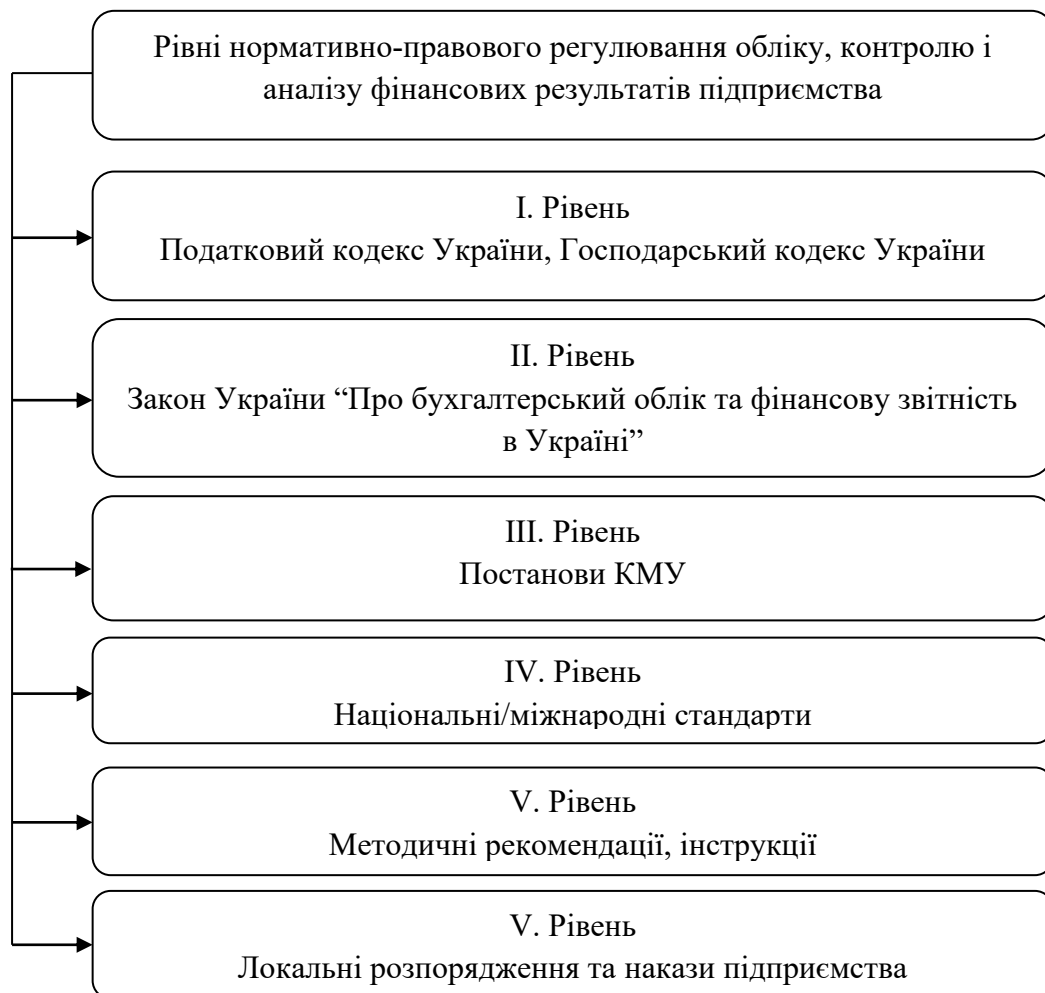

Рис. 1.2 Рівні нормативно-правового регулювання обліку, контролю і аналізу фінансових результатів підприємства

Джерело: самостійна розробка автора.

Податковий кодекс України визначає ключові положення та вимоги, що стосуються обліку, контролю та аналізу фінансових результатів підприємства [13]. Податковий кодекс встановлює основні принципи та стандарти щодо обліку податкових зобов'язань та визначення прибутку підприємства, що має прямий вплив на фінансовий облік та звітність. Кодекс визначає порядок ведення обліку податкових обов'язків, урахування витрат та визначення податкового прибутку.

Податковий Кодекс регламентує ведення фінансового обліку для податкових цілей, зокрема, стандартизує порядок реєстрації податкових накладних, обліку операцій та формування фінансової звітності для подання податковим органам. Зобов'язання з узгодження податкового обліку та фінансового обліку надають підприємствам можливість ефективно вирішувати питання обліку податкових зобов'язань та оптимізації податкових обов'язків.

Податковий Кодекс також визначає механізми подання фінансової звітності. Це сприяє підвищенню рівня довіри податкових органів до наданої фінансової інформації та забезпечує стабільність у сфері оподаткування. Отже, Податковий кодекс України відіграє ключову роль у визначенні стандартів та вимог, пов'язаних із здійсненням обліку, контролю та аналізу фінансових результатів підприємства, сприяючи справедливому та ефективному податковому управлінню.

Господарський кодекс України визначає основні норми та принципи, які стосуються обліку, контролю та аналізу фінансових результатів підприємства. У першу чергу, кодекс встановлює загальний правовий фреймворк для господарської діяльності в Україні, що включає в себе зобов'язання щодо ведення обліку та подання фінансової звітності [14].

Господарський кодекс визначає порядок ведення бухгалтерського обліку як необхідну складову господарювання підприємств. Він установлює вимоги до структури та змісту фінансової звітності, включаючи зобов'язання щодо складання річних звітів, бухгалтерської звітності та іншої інформації,

яка стосується фінансових результатів підприємства. Таким чином, Господарський кодекс України визначає законодавчий базис для обліку, контролю та аналізу фінансових результатів підприємства, сприяючи створенню прозорого та відповідального середовища для господарської діяльності в країні.

Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” визначає основні принципи та вимоги до проведення бухгалтерського обліку, контролю та аналізу фінансових результатів підприємства [15]. Перш за все, закон встановлює стандарти бухгалтерського обліку, які визначають порядок ведення бухгалтерських записів, складання фінансової звітності та відображення фінансових операцій. Це сприяє уніфікації облікової інформації та забезпечує порівняння фінансових результатів різних підприємств.

Другий аспект полягає в обов'язковому проведенні внутрішнього та зовнішнього контролю за фінансовою діяльністю підприємства. Закон встановлює вимоги до внутрішнього контролю, який забезпечує достовірність інформації та вчасність її подання. Також передбачається зовнішній аудит, який забезпечує об'єктивну оцінку фінансової звітності та виявлення можливих ризиків. Це сприяє підвищенню довіри сторін, що зацікавлені в діяльності підприємства, таких як інвестори, кредитори та державні органи.

Крім того, закон зобов'язує підприємства проводити аналіз фінансових результатів для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Він визначає методологію аналізу фінансових показників, їх взаємозв'язок та вплив на фінансовий стан підприємства. Аналіз допомагає виявляти слабкі сторони діяльності, визначати стратегічні напрямки розвитку та забезпечує підтримку прийняття ефективних управлінських рішень для досягнення поставлених цілей підприємства.

Постанови Кабінету Міністрів України визначають правила і норми, які стосуються обліку, контролю та аналізу фінансових результатів підприємств.

Ці документи можуть включати різноманітні вказівки та вимоги, які регулюють фінансовий облік та контроль, спрямовані на забезпечення точності та достовірності фінансової інформації.

Постанови Кабінету Міністрів можуть створювати нормативно-правовий каркас, включаючи стандарти бухгалтерського обліку, які визначають правила розпізнавання доходів та витрат, а також порядок аналізу фінансових результатів. Ці документи слугують основою для створення єдиної системи обліку та контролю, що сприяє стабільності та порівнянню фінансових результатів різних підприємств. Регулюючи ці аспекти, постанови Кабінету Міністрів визначають рамки для ефективного функціонування бухгалтерського обліку та забезпечують надійний контроль та аналіз фінансової діяльності підприємств в Україні.

Так, наприклад, Постанова КМУ “Про затвердження Порядку подання фінансової звітності” визначає ключові процедури та вимоги, які стосуються складання та представлення фінансової звітності підприємств [16]. Дана постанова визначає конкретні методи та правила, які підприємство повинно використовувати для розкриття та відображення своїх фінансових результатів у фінансовій звітності.

Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні визначають систему обліку, контролю та аналізу фінансових результатів підприємства, сприяючи забезпеченню їхньої точності, порівнянності та достовірності. По-перше, стандарти встановлюють узгоджений порядок ведення бухгалтерського обліку, включаючи класифікацію облікових об'єктів та методи їх оцінки. Це сприяє створенню єдиного підходу до ведення обліку, що полегшує порівняння фінансових результатів різних підприємств та забезпечує консистентність у фінансовій звітності.

Другий аспект національних стандартів стосується внутрішнього контролю, який вони передбачають. Стандарти визначають необхідність підприємств встановлення ефективних систем внутрішнього контролю для уникнення помилок в облікових записах. Це допомагає забезпечити

надійність фінансової звітності та довіру користувачів до інформації про фінансовий стан підприємства.

Крім того, стандарти визначають методологію проведення аналізу фінансових результатів, включаючи показники ліквідності, рентабельності та фінансової стабільності. Аналіз фінансових результатів дозволяє виявляти тенденції, ризики та можливості, що впливають на ефективність підприємства [17, с. 81]. Такий аналіз стає основою для прийняття управлінських рішень та розробки стратегій розвитку. Завдяки стандартам бухгалтерського обліку, підприємства можуть систематично та консолідовано вдосконалювати свої фінансові процеси, щоб забезпечити стійкий розвиток та високу фінансову дисципліну.

Так, наприклад, НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” визначає ключові принципи та стандарти для складання та представлення фінансової звітності підприємств в Україні [7]. Цей стандарт регулює облік фінансових результатів, надаючи системні інструкції для правильного відображення доходів, витрат, прибутків та збитків.

НП(С)БО 2 “Консолідована фінансова звітність” встановлює правила складання консолідованих фінансових звітів для групи підприємств [18]. Цей стандарт регулює облік фінансових результатів консолідованої групи компаній, що включає материнську компанію та її дочірні підприємства. НП(С)БО 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах” надає важливі вказівки щодо обліку змін та виправлень у фінансовій звітності підприємств [19]. Цей стандарт регулює порядок внесення змін до фінансових звітів та коригування помилок, що можуть виникнути під час їх складання.

НП(С)БО 15 “Дохід” визначає стандарти та принципи обліку доходів підприємств в Україні згідно з національними бухгалтерськими правилами [20]. Цей стандарт враховує сучасні підходи та міжнародні стандарти, допомагаючи забезпечити адекватне відображення та розкриття інформації про доходи у фінансовій звітності підприємств.

По-перше, НП(С)БО 15 надає визначення та класифікацію доходів. Стандарт встановлює, які операції повинні вважатися доходами, та надає чіткі критерії для їхнього розпізнавання у фінансовій звітності. Це включає в себе доходи від продажу товарів, надання послуг, операції з участю фінансових інструментів та інші джерела доходів. По-друге, стандарт визначає правила вимірювання доходів та вимагає їхнього адекватного відображення у фінансовій звітності. Він надає детальні вказівки щодо визначення справедливої вартості доходу, розподілу доходу на різні періоди, а також врахування можливих витрат, пов'язаних з отриманням доходу. Це сприяє створенню звітності, яка відображає дійсний економічний зміст операцій та дозволяє краще зрозуміти фінансові результати підприємства.

НП(С)БО 16 “Витрати” є ключовим стандартом бухгалтерського обліку в Україні, який визначає правила та принципи визнання та відображення витрат у фінансовій звітності підприємств [21]. Цей стандарт визначає методологію обліку різних видів витрат, забезпечуючи стандартизований підхід та однорідність в представленні інформації.

По-перше, НП(С)БО 16 встановлює визначення витрат та їх класифікацію. Стандарт визначає витрати як витрати ресурсів, що призводять до зменшення економічних вигод або збереження ресурсів, пов'язаних із здійсненням операцій та управлінською діяльністю. Класифікація витрат дозволяє систематизувати їх у фінансовій звітності та надає засоби для аналізу та порівняння результатів різних періодів.

По-друге, стандарт визначає принципи розпізнавання та вимірювання витрат. Він вказує, як витрати мають бути розпізнані у фінансовій звітності та як їхня величина повинна бути визначена. Зокрема, НП(С)БО 16 надає вказівки щодо визнання витрат у тому чи іншому періоді, враховуючи принципи сталості та об'єктивності. Це забезпечує достовірне відображення ефективності використання ресурсів та вартості виробництва.

Отже, НП(С)БО 16 “Витрати” встановлює нормативи для систематизації та відображення витрат у фінансовій звітності, що сприяє

створенню надійної та консистентної бухгалтерської інформації для прийняття управлінських рішень та аналізу фінансового стану підприємства.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) є всесвітньо визнаними нормативами, які регулюють складання та представлення фінансової звітності підприємств. Одним із ключових аспектів, які вони регулюють, є облік фінансових результатів. Підприємства зобов'язані дотримуватися певних принципів та визначених процедур, які впливають на визнання, вимірювання та відображення фінансових результатів у їхніх фінансових звітах.

По-перше, МСФЗ встановлюють принципи розпізнавання та відображення доходів та витрат. Зокрема, вони визначають, коли дохід вважається відзначеним у фінансовій звітності, а також як визначати вартість витрат. Це забезпечує консистентність у фінансовому звіті та дозволяє користувачам зрозуміти, коли та як певні фінансові результати відображаються. По-друге, МСФЗ також надають вказівки щодо ведення обліку операцій, які можуть впливати на фінансові результати, таких як об'єднання, розмежування операцій, амортизація та інші. Стандарти визначають правила для консолідації фінансової звітності в разі груп підприємств та регулюють облік операцій у глобальному контексті, що сприяє порівнянню результатів діяльності різних компаній. Отже, МСФЗ визначають уніфікований підхід до обліку фінансових результатів, що забезпечує стандартизованість та порівнянність фінансової звітності різних підприємств на міжнародному рівні.

Методичні рекомендації в сфері обліку, контролю та аналізу фінансових результатів є важливим інструментом, який сприяє встановленню стандартів та ефективним практикам у цих областях. Ці рекомендації регулюють облік фінансових результатів, забезпечуючи їхню якість та достовірність. Вони визначають принципи розпізнавання доходів та витрат, установлюючи методи оцінки активів та зобов'язань. Такі рекомендації

можуть надавати чіткі вказівки щодо класифікації фінансових результатів, зокрема, доходів за їхніми джерелами та витрат за їхнім призначенням.

Крім того, методичні рекомендації регламентують процедури контролю за фінансовою звітністю. Вони можуть визначати внутрішній контроль, що забезпечує вірогідність та надійність фінансових результатів. Рекомендації також можуть включати в себе вказівки щодо аудиторського контролю, забезпечуючи зовнішній перегляд фінансової звітності для підтвердження її точності та відповідності нормативам.

У сфері аналізу фінансових результатів методичні рекомендації можуть визначати ключові показники ефективності, які слід враховувати при оцінці фінансового стану підприємства. Вони можуть також надавати методологію для порівняльного аналізу результатів у часі або в порівнянні з конкурентами. Такі рекомендації сприяють раціональному та системному підходу до аналізу фінансової діяльності підприємства. Загалом, методичні рекомендації виступають як важливий інструмент регулювання та стимулювання оптимальних практик у сфері фінансового управління.

Так, наприклад, Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності визначають ключові принципи та процедури, які використовуються при складанні фінансових звітів підприємств [22]. Однією з основних областей, яку вони регулюють, є облік фінансових результатів. Зазначені рекомендації надають детальні вказівки щодо того, як визначати та представляти фінансові результати у звітності.

Інструкції в контексті обліку, контролю та аналізу фінансових результатів є ключовими документами, які регулюють бухгалтерську діяльність та забезпечують системність та послідовність ведення фінансового обліку у підприємстві. По-перше, інструкції визначають методи та процедури обліку доходів та витрат. Вони встановлюють стандарти розпізнавання та відображення різних складових фінансових результатів, таких як продажі товарів чи послуг, операції з участю фінансових інструментів та інші фактори, що впливають на прибуток.

По-друге, інструкції регламентують процес контролю за фінансовою діяльністю. Вони визначають внутрішній контроль, включаючи процедури перевірки правильності обліку, забезпечення вірогідності фінансової звітності та виявлення можливих помилок чи шахрайства. Інструкції також можуть надавати рекомендації щодо проведення внутрішнього аудиту, що сприяє систематичному огляду фінансових процесів та виявленню потенційних ризиків.

Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій є ключовим документом, який регулює облік фінансових результатів підприємств і організацій [23]. План рахунків визначає систему обліку різних категорій активів, капіталу, зобов'язань і операцій з метою створення структурованої та стандартизованої бухгалтерської звітності.

По-перше, інструкція визначає правила розпізнавання та відображення фінансових результатів у бухгалтерській звітності на основі Плану рахунків. Вона надає чіткі вказівки щодо класифікації рахунків доходів та витрат відповідно до відповідних рахунків, забезпечуючи єдність та порівнянність фінансової інформації. Це важливо для створення єдиної системи обліку фінансових результатів, яка враховує специфіку діяльності підприємства чи організації.

По-друге, інструкція містить деталізовані вказівки з контролю за правильністю застосування Плану рахунків. Це включає в себе перевірку відповідності облікових записів та фінансових звітів стандартам, визначеним у Плані рахунків. Контроль допомагає уникнути помилок та неправильного інтерпретування рахунків, що може вплинути на точність та достовірність фінансової інформації.

Локальні розпорядження та накази підприємства можуть відігравати важливу роль у регулюванні обліку фінансових результатів. Ці внутрішні документи визначають конкретні правила, процедури та стандарти, які сприяють систематичному веденню бухгалтерського обліку фінансових

результатів підприємства. Важливо відзначити, що такі локальні розпорядження та накази повинні відповідати відповідним законам та стандартам бухгалтерського обліку.

По-перше, такі документи встановлюють правила розпізнавання та відображення доходів і витрат. Це включає в себе чітке визначення того, які операції вважаються доходами, і які витратами. Такі розпорядження можуть також визначати, які рахунки та методи вимірювання слід використовувати для коректного відображення фінансових результатів у бухгалтерських записах.

По-друге, локальні розпорядження встановлюють процедури внутрішнього контролю, спрямовані на перевірку достовірності та точності обліку фінансових результатів. Це включає в себе правила внутрішнього контролю, розподіл обов'язків, а також механізми виявлення та виправлення можливих помилок. Загалом, локальні розпорядження та накази створюють внутрішні стандарти та правила, які регулюють облік фінансових результатів у межах конкретного підприємства. Це допомагає забезпечити єдність, послідовність та надійність фінансової звітності, що є важливим для ефективного управління та забезпечення відповідності бухгалтерським стандартам. Прикладом таких документів є Наказ про облікову політику підприємства. В ньому описуються класифікація та методи визначення доходів та витрат, фінансових результатів. Визначено основні рахунки для їх обліку.

Таким чином, нормативно-правове регулювання обліку, контролю і аналізу фінансових результатів підприємства визначається рядом законів, стандартів та нормативних актів, які встановлюють правила та принципи фінансового обліку для забезпечення достовірності, чіткості та порівнюваності фінансової звітності. Такі нормативно-правові акти створюють юридичний фундамент для забезпечення однорідності та високого стандарту бухгалтерського обліку, а також визначають механізми контролю та аналізу фінансових результатів, сприяючи тим самим

ефективному управлінню та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень на підприємстві.

1.3 Роль і місце обліку і контролю фінансових результатів в системі управління підприємством

Облік і контроль фінансових результатів виступають невід'ємною складовою системи управління підприємством, забезпечуючи інформаційний фундамент для прийняття стратегічних та тактичних рішень. Облік фінансових результатів дозволяє фіксувати та категоризувати доходи та витрати, формуючи чітку картину фінансової діяльності підприємства. Важливо враховувати, що ця інформація стає вихідним пунктом для аналізу, а також підвідомчою для подальшого контролю.

У системі управління підприємством облік і контроль фінансових результатів знаходяться на перехресті стратегічного та операційного управління. Фінансові результати стають ключовою основою для визначення ефективності стратегій та тактичних планів. Вони слугують основою для формування бюджетів, виявлення резервів оптимізації витрат, а також підтримки рішень з питань інвестицій та розвитку підприємства. Крім того, контроль фінансових результатів дозволяє вчасно виявляти відхилення від планів, реагувати на них та коригувати стратегію управління.

Облік і контроль фінансових результатів впливають на весь цикл прийняття рішень та планування. Забезпечуючи об'єктивну та точну інформацію, вони служать основою для формування стратегій, аналізу ринкових можливостей та оцінки конкурентоспроможності [24]. Крім того, вони визначають ключові показники ефективності, які є базою для постановки завдань та критеріїв успіху в управлінських рішеннях, роблячи облік і контроль важливим інструментом для досягнення стратегічних цілей підприємства. На рис. 1.3 визначено основні функції, які покладаються на

облік а контроль фінансових результатів підприємства в системі управління ним.

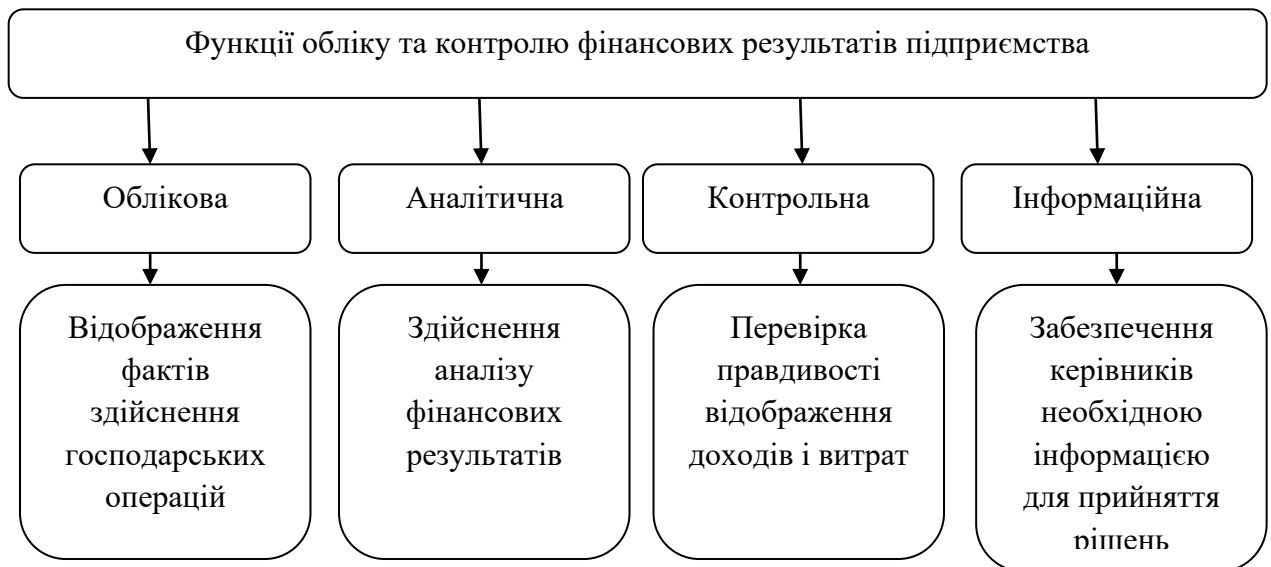

Рис. 1.3 Основні функції обліку та контролю фінансових результатів підприємства

Джерело: самостійна розробка автора.

Облікова функція є базовою складовою системи фінансового управління підприємства і спрямована на систематичний облік та реєстрацію всіх фінансових операцій, які відбуваються. Це включає фіксацію доходів, витрат, активів і зобов'язань. Облік створює систему, яка дозволяє збирати, систематизувати та класифікувати фінансову інформацію для подальшого використання. Класифікація і облік допомагають створити систему, яка відображає фінансовий стан підприємства в точній та структурованій формі.

Облікова функція в контексті фінансових результатів підприємства передбачає систематичний облік та реєстрацію всіх фінансових подій для формування об'єктивних та точних фінансових результатів. Ця функція включає фіксацію доходів та витрат, а також реєстрацію активів і зобов'язань, які впливають на фінансовий стан підприємства. Облікова функція створює основу для формування фінансової звітності, яка відображає фінансовий результат діяльності підприємства за певний період.

Аналітична функція обліку та контролю фінансових результатів є важливою складовою для ефективного управління підприємством [25]. Ця функція включає в себе глибокий аналіз фінансових даних з метою зрозуміння та виявлення ключових факторів, що впливають на фінансовий стан підприємства.

1. Розкриття тенденцій та факторів успіху. Аналітична функція дозволяє виявляти та аналізувати тенденції у фінансових результатах підприємства. Це включає в себе визначення факторів, які сприяють успіху чи можуть стати причиною неуспіху. Аналіз дозволяє керівництву приймати обґрунтовані рішення для покращення фінансового стану підприємства та забезпечення стійкості.

2. Оцінка ефективності та прийняття стратегічних рішень. Аналітична функція використовується для оцінки ефективності різних аспектів фінансової діяльності. Це включає в себе аналіз рентабельності, оборотності активів, ліквідності та інших показників. На основі цих даних керівництво може приймати стратегічні рішення, спрямовані на оптимізацію діяльності підприємства, розвиток ринків та збільшення конкурентоспроможності.

Аналітична функція також забезпечує впровадження ефективного контролю за фінансовими результатами. Вона дозволяє вчасно виявляти аномалії чи ризики та вживати заходів для їх подолання. Аналіз фінансових результатів є ключовим елементом стратегічного управління та планування, сприяючи сталому розвитку підприємства в умовах змінного економічного середовища.

Контрольна функція обліку та фінансового контролю є невід'ємною частиною фінансового управління підприємства, спрямованою на забезпечення надійності, достовірності та відповідності фінансової інформації установленим стандартам та внутрішнім політикам.

1. Внутрішній контроль та достовірність фінансової інформації. Контрольна функція включає в себе систему внутрішнього контролю, яка забезпечує відстеження та перевірку фінансових транзакцій. Це включає в

себе перевірки правильності облікових записів, аналіз дотримання внутрішніх процедур та ефективне управління ризиками. Всі ці аспекти сприяють створенню достовірної фінансової інформації, на яку можна покладатися при прийнятті управлінських рішень.

2. Виявлення та управління ризиками. Контрольна функція також орієнтована на виявлення та управління ризиками, які можуть вплинути на фінансові результати підприємства. Це включає в себе аналіз фінансових даних для визначення потенційних негативних наслідків та розробку стратегій для їх запобігання чи зменшення впливу. Здатність вчасно виявляти та ефективно управляти ризиками допомагає підприємству бути більш стійким у змінному економічному середовищі. Контрольна функція в обліку та фінансовому управлінні є важливою для забезпечення довіри зацікавлених сторін, уникнення фінансових аномалій та запобігання можливим фінансовим ризикам. Цей процес дозволяє підприємству ухвалювати об'єктивні та обґрунтовані рішення для забезпечення сталого розвитку.

Інформаційна функція є ключовою у системі обліку та контролю фінансових результатів підприємства. Вона передбачає збір, обробку та подання фінансової інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Ця функція включає в себе створення та підготовку фінансової звітності, яка відображає фінансовий стан підприємства [26, с. 321]. Інформаційна функція обліку передбачає не лише виконання бухгалтерських процедур, а й формування зрозумілої та корисної інформації для внутрішніх та зовнішніх користувачів. Це означає відображення не лише фактів, а й їхнього аналізу з метою забезпечення повної картини фінансового стану підприємства.

Інформаційна функція обліку та контролю фінансових результатів підприємства також орієнтована на забезпечення доступності та своєчасності інформації. Вона забезпечує потрібну інформацію для керівництва підприємства при ухваленні стратегічних рішень, виявленні та управлінні фінансовими ризиками, плануванні та прогнозуванні діяльності компанії.

Надійна та вчасна фінансова інформація дозволяє керівництву вживати своєчасних заходів для досягнення стратегічних цілей підприємства та адаптації до змін у зовнішньому середовищі. Інформаційна функція є невід'ємною складовою фінансового управління, яка сприяє підвищенню ефективності та конкурентоспроможності підприємства на ринку. Виходячи із вище розглянутих функцій можна виділити основні особливості ролі та місця обліку та контролю фінансових результатів у системі управління підприємства. Облік і контроль фінансових результатів відіграють важливу роль у системі управління підприємством, забезпечуючи необхідну інформацію для прийняття стратегічних та операційних рішень (рис. 1.4).

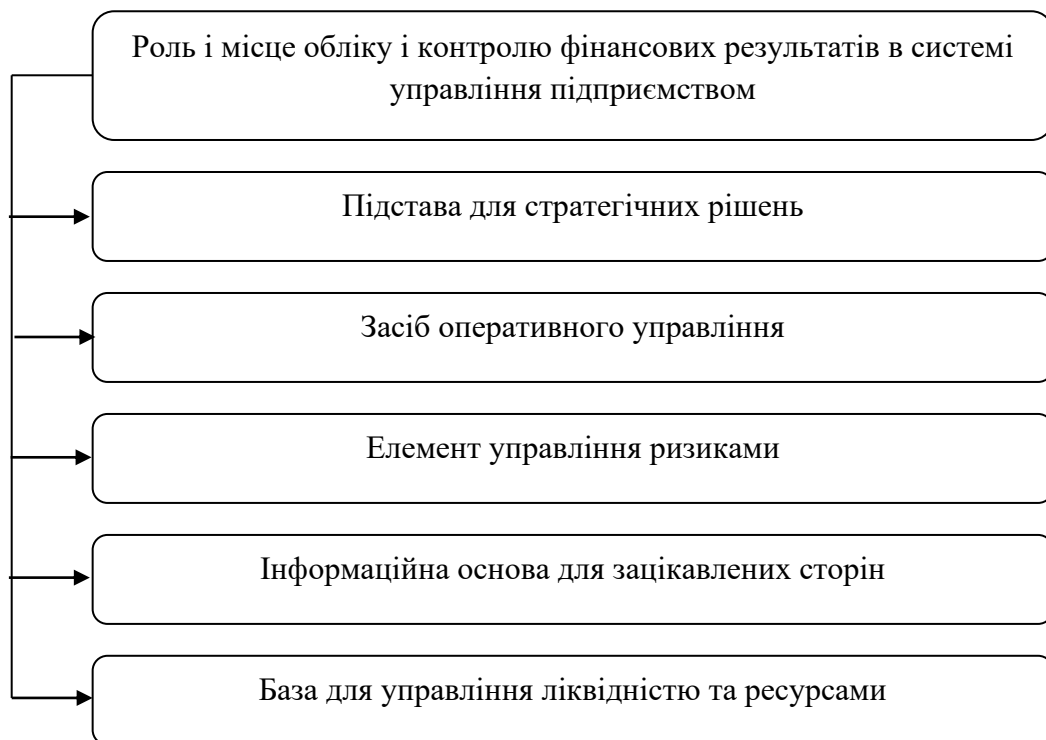

Рис. 1.4 Роль і місце обліку і контролю фінансових результатів в системі управління підприємством

Джерело: самостійна розробка автора.

Облік і контроль фінансових результатів надають керівництву підприємства об'єктивну інформацію про фінансовий стан компанії. Ця інформація є ключовою при формулюванні стратегій розвитку та визначенні

цілей. Здатність аналізувати фінансові результати допомагає визначити ефективні шляхи збільшення прибутковості, зниження витрат та збалансування фінансових ризиків.

Визначення стратегічних напрямків базується на глибокому розумінні фінансових показників та їх взаємозв'язку з іншими аспектами діяльності підприємства. Керівництво враховує фінансові можливості та обмеження, щоб визначити оптимальні шляхи досягнення стратегічних цілей. Аналітичний погляд на фінансові результати дозволяє виявити сильні та слабкі сторони бізнесу, що є ключовим у формулюванні стратегій, спрямованих на максимізацію прибутку та конкурентний успіх.

Облік і контроль фінансових результатів дозволяють підприємству виявляти можливості для оптимізації фінансової ефективності. Це включає в себе вдосконалення процесів, збільшення ефективності витрат, управління робочим капіталом та інші заходи для підвищення ефективності використання фінансових ресурсів. Аналіз фінансових результатів допомагає визначити, які заходи можуть бути вжиті для досягнення оптимальної балансування між доходами та витратами, що важливо для стабільного розвитку підприємства.

Фінансові результати стають не лише відображенням минулої діяльності, але й стратегічним інструментом для формулювання та втілення майбутніх планів. Ця інформація допомагає підприємству адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та забезпечує управлінцям засоби для ефективного управління бізнес-процесами та досягнення стратегічних цілей [27, с. 143].

Облік і контроль фінансових результатів надають засоби для оперативного управління підприємством. Моніторинг фінансових результатів у режимі реального часу дозволяє вчасно реагувати на зміни в економічному середовищі та внутрішніх факторах. Менеджмент може коригувати стратегії, визначати ефективність окремих бізнес-процесів та вживати заходів для досягнення фінансових цілей.

Моніторинг фінансових результатів надає підприємству можливість управляти ризиками в реальному часі. Виявлення потенційних фінансових небезпек та реагування на них стають складовою ефективного управління ризиками. Керівництво може аналізувати фінансові та економічні тренди, визначати можливі ризики та розробляти стратегії їхнього управління. Це дозволяє підприємству бути більш гнучким у прийнятті рішень та запобігати можливим проблемам, забезпечуючи стабільність фінансового стану.

Облік і контроль фінансових результатів допомагають в оперативному плануванні та адаптації до змін. За допомогою оперативного аналізу фінансових показників, керівництво може швидко визначати ефективність окремих бізнес-процесів та реагувати на зміни в зовнішньому середовищі. Це дозволяє підприємству швидко адаптуватися до нових умов, коригувати стратегії, плани та дії, забезпечуючи більш ефективне використання ресурсів та досягнення фінансових цілей.

У цілому, облік і контроль фінансових результатів стають не лише інструментами для вимірювання минулої діяльності, але і динамічними засобами, які надають оперативному менеджменту засоби для швидкого та ефективного управління у реальному часі. Це сприяє забезпеченню сталого розвитку підприємства та досягненню стратегічних фінансових цілей.

Облік і контроль є важливим елементом внутрішнього контролю підприємства. Це дозволяє виявляти та управляти ризиками, що можуть вплинути на фінансовий стан. Вчасне виявлення аномалій дозволяє попередити можливі фінансові проблеми та забезпечити стійкість компанії в умовах змінного економічного середовища.

Облік і контроль, як важливі складові внутрішнього контролю, використовуються для активного управління ризиками. Ідентифікація можливих ризиків та їхнє вивчення дозволяє підприємству вчасно розробляти стратегії мінімізації та управління ризиками. Контроль за фінансовими показниками, проведення аудитів та моніторинг ефективності внутрішніх систем допомагають виявляти аномалії та невідповідності, що

дозволяє компанії реагувати на них перед тим, як вони перетворяться на серйозні проблеми.

Фінансова звітність, яка формується на основі обліку і контролю фінансових результатів, є основною інформацією для взаємодії з інвесторами, кредиторами, регулюючими органами та іншими зацікавленими сторонами. Надійна і точна звітність допомагає забезпечити довіру та прозорість в діяльності підприємства. В цілому, облік і контроль фінансових результатів виступають як невід'ємні складові системи управління підприємством, забезпечуючи інформаційну основу для прийняття стратегічних рішень та здійснення ефективного фінансового контролю.

Облік і контроль фінансових результатів виконують ключову роль у плануванні та управлінні ліквідністю. Аналіз фінансових показників дозволяє ефективно управляти грошовими потоками, забезпечуючи достатню ліквідність для здійснення операцій та вирішення фінансових зобов'язань. Контроль за ресурсами допомагає уникнути дефіциту фінансових засобів та вчасно реагувати на можливі негаразди в управлінні оборотними активами.

Дані п'ять аспектів демонструють важливість обліку і контролю фінансових результатів у комплексному підході до управління підприємством, що сприяє ефективному управлінню ресурсами, прийняттю стратегічних рішень та забезпеченню стійкості в динамічному бізнес-середовищі. Їхній інтегрований підхід забезпечує цілісну картину фінансового стану, що стає фундаментом для прийняття стратегічних рішень та оптимізації ресурсного управління. Такий підхід дозволяє підприємству адаптуватися до змін в бізнес-середовищі, збільшуючи його здатність реагувати та забезпечуючи стабільність в умовах несхожості ринкових умов.

Висновки до розділу 1

Під час розгляду основних аспектів формування та оцінки фінансових результатів можна дійти висновку, що це поняття має неоднозначний характер. Фінансові результати визначаються як якісний показник діяльності підприємства, який розраховується як різниця між доходами та витратами і веде до змін у власному капіталі — його збільшення або зменшення.

Регулювання обліку, контролю та аналізу фінансових результатів на підприємствах здійснюється через ряд законів, стандартів і нормативних документів, які встановлюють основні принципи і правила фінансового обліку. Це гарантує точність, прозорість та можливість порівняння фінансової звітності. Вказані документи формують юридичну базу для однорідності і високих стандартів бухгалтерського обліку, а також визначають методи контролю і аналізу фінансових результатів. Вони сприяють ефективному управлінню та допомагають у прийнятті обґрунтованих управлінських рішень в організації.

Облік і контроль фінансових результатів відіграють важливу роль у плануванні та управлінні ліквідністю. Аналіз фінансових показників дозволяє ефективно керувати грошовими потоками, забезпечуючи необхідну ліквідність для проведення операцій і виконання фінансових зобов'язань. Контроль за ресурсами сприяє уникненню дефіциту фінансових засобів та дозволяє оперативно реагувати на можливі труднощі в управлінні оборотними активами.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

2.1 Організаційні засади здійснення обліку та контролю фінансових результатів підприємства

Організація обліку та контролю фінансових результатів є важливою складовою управлінської діяльності кожного підприємства. В умовах сучасної ринкової економіки, де конкурентні переваги залежать від оперативності й точності інформації, ефективна організація обліку та контролю фінансових результатів має особливе значення. Систематизація даних, їх аналітична обробка та належний контроль дозволяють вчасно реагувати на зміни в економічному середовищі та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Організація бухгалтерського обліку – це процес створення системи обліку з поступовим підвищенням рівня її організованості. Цей термін також означає цілеспрямовану діяльність, спрямовану на формування та вдосконалення механізму ведення бухгалтерського обліку менеджерами різних рівнів управління підприємством для забезпечення всіх користувачів необхідною інформацією.

Вивчення особливостей обліку фінансових результатів проведено на прикладі діяльності приватного підприємства “Оріон-А”, що надає всі можливості для дослідження зазначених завдань. Дане підприємство є юридичною особою з автономним балансом, відкритим банківським рахунком, печатками, штампами та іншими атрибутами, визначеними законодавством.

Основним установчим документом фірми є статут. Головною метою компанії є отримання прибутку. Відповідно до статуту, пріоритетним видом

діяльності ПП “Оріон-А” є вирощування та реалізація сільськогосподарської продукції.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві включає кілька компонентів, а саме:

- методичний;
- організаційний;
- технічний (рис. 2.1).

Методичний компонент на ПП “Оріон-А” включає вибір способів та прийомів за допомогою яких ведеться бухгалтерський облік. На цьому етапі здійснюється формування наказу про облікову політику, в тому числі методика формування фінансових результатів. Наказ про облікову політику є внутрішнім документом ПП “Оріон-А”, який має повністю відображати всі аспекти організації та ведення бухгалтерського обліку, як у розділі про формування фінансових результатів, так і взагалі у всіх аспектах.

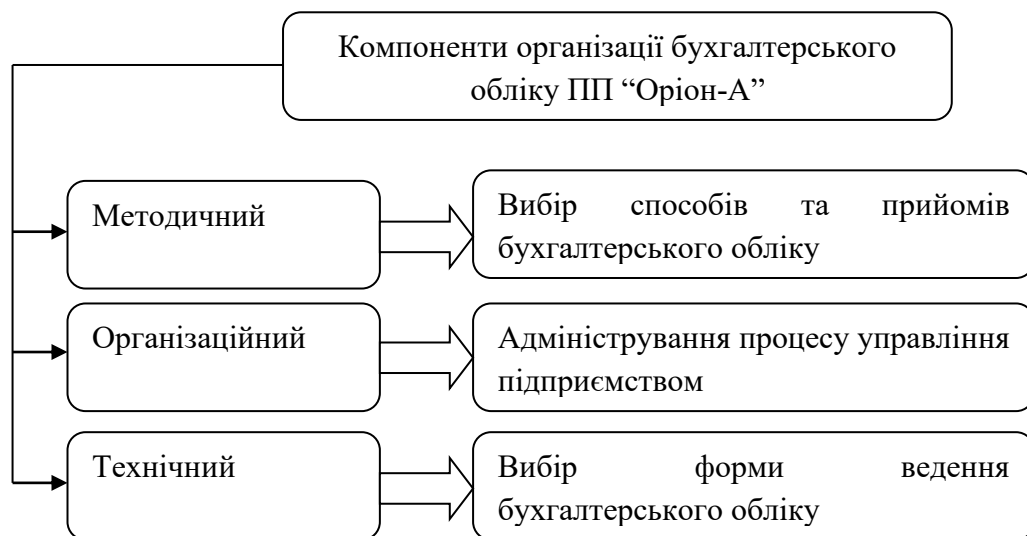

Рис. 2.1 Компоненти організації бухгалтерського обліку ПП “Оріон-А”

Джерело: самостійна розробка автора.

При прийнятті конкретного методу бухгалтерського обліку у своїй обліковій політиці на поточний рік, досліджуване підприємство забезпечує раціональну організацію бухгалтерського обліку відповідно до формування показників фінансової звітності. Це сприяє зменшенню складності та

тривалості складання фінансової звітності, а також гарантує, що застосування обраних методів бухгалтерського обліку приведе до досягнення очікуваних результатів у господарській діяльності [28, с. 125].

У наказі ПП “Оріон-А” міститься чіткий алгоритм формування фінансових результатів. Окрім того, Наказ про облікову політику включає інформацію про доходи та витрати, щоб об'єкти бухгалтерського обліку були однозначно визначені. З цієї причини в обліковій політиці виділено наступні розділи:

- порядок обліку та розподілу накладних витрат;
- метод обліку виробничих витрат;
- методи для визначення обсягу та вартості виконаних робіт для розрахунків з клієнтами за готовий об'єкт;
- процедура списання виробничих витрат на майбутні періоди та визначити їх склад;
- метод розподілу виробничої собівартості реалізованої продукції.

Також даний компонент передбачає вибір рахунків для обліку доходів, витрат та фінансових результатів. Фінансові результати відображаються на рахунках, створених для кожного виду діяльності, що дозволяє охопити всі операції, здійснені в бізнесі. Фінансові результати у ПП “Оріон-А” визначаються шляхом систематичного закриття всіх рахунків доходів і витрат відповідно до структури господарських операцій компанії на рахунок 79 “Фінансові результати”. Дебет цього рахунку відображає операції, пов'язані з витратами, а кредит – доходи. Для розрахунку доходу від основних господарських операцій підприємство використовує наступні рахунки: 70 “Дохід від реалізації”; 71 “Інший операційний дохід”; 74 “Інші доходи”.

ПП “Оріон-А” використовує такі рахунки 9-го класу для обліку всіх витрат: 90 “Собівартість реалізації”; 92 “Адміністративні витрати”; 93 “Витрати на збут”; 94 “Інші витрати операційної діяльності”; 97 “Інші витрати”.

На ПП “Оріон-А” відкривають субрахунки до рахунку обліку фінансових результатів 79 “Фінансові результати”, зокрема:

– 791 “Результат операційної діяльності” (цей рахунок призначений для визначення прибутку чи збитку за основними видами діяльності суб’єкта господарювання);

– 793 “Результат іншої діяльності” (цей рахунок використовується для визначення прибутку чи збитку від іншої діяльності суб’єкта господарювання).

Таким чином, на ПП “Оріон-А” організація обліку фінансових результатів здійснена таким чином, що підсумки господарських операцій узагальнені на рахунку 79 “Фінансові результати”, містять у собі актуальну, доступну та вірну інформацію (рис. 2.2).

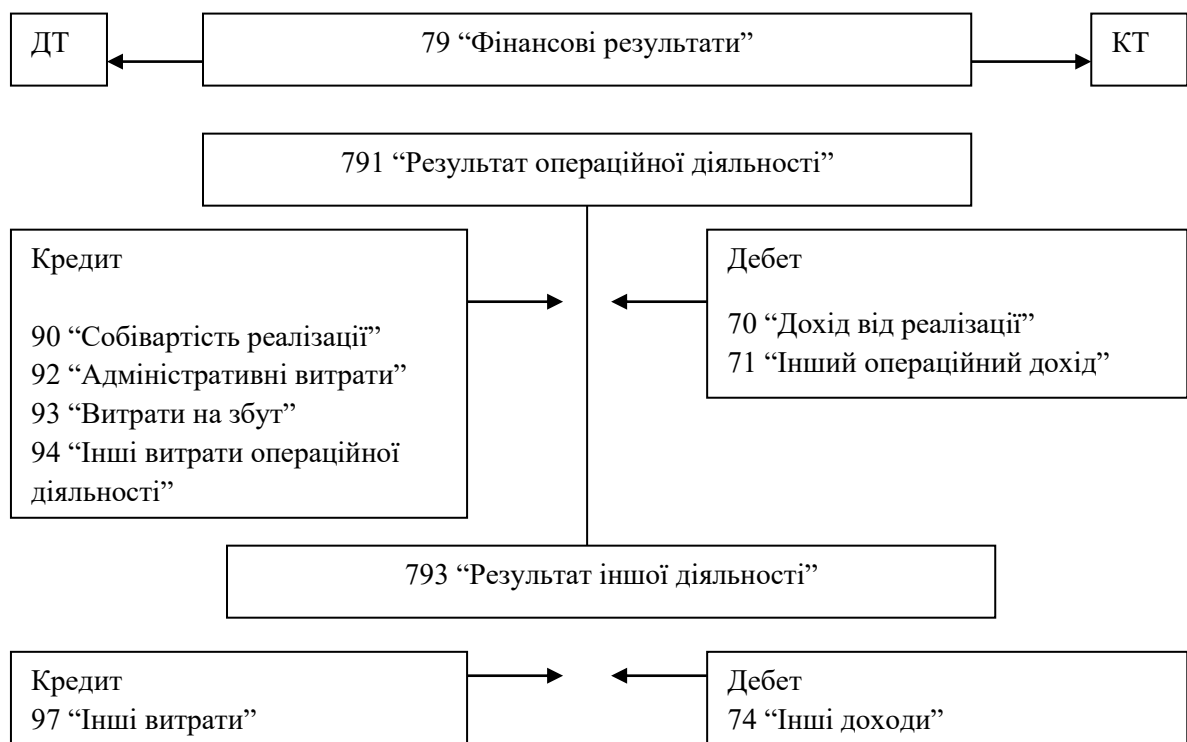

Рис. 2.2 Схематичне відображення організації обліку фінансових результатів ПП “Оріон-А”

Джерело: самостійна розробка автора.

Використання субрахунків дозволяє чітко розмежувати та об'єктивно визначати фінансові результати компанії від її господарської діяльності, які потім передаються та систематизуються у фінансовій звітності, що в кінцевому підсумку відображає інформацію про чистий прибуток або збиток суб'єкта господарювання.

Перенесення даних про доходи і витрати на фінансові результати передбачає оформлення специфічного документа – розрахунку бухгалтерії або ж бухгалтерської довідки, оскільки типової форми для даного виду господарської операції немає. Зведені дані щодо витрат, доходів та фінансових результатів відображаються через внесення інформації в облікові регістри, а потім шляхом перенесення відповідних записів до головної книги підприємства. З головної книги суб'єкти господарювання передають ці дані у фінансову звітність, зокрема до балансу та звіту про фінансові результати.

На рис. 2.3 представлено послідовність документального оформлення даних про доходи, витрати та фінансові результати у ПП “Оріон-А”.

Рис. 2.3 Процедура документального оформлення даних щодо доходів, витрат та фінансових результатів ПП “Оріон-А”

Джерело: самостійна розробка автора.

Фінансовий результат ПП “Оріон-А” включає в себе всі види діяльності та враховує:

- чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг);
- фінансовий результат від операційної діяльності;
- фінансовий результат до оподаткування;
- чистий фінансовий результат.

Для правильного визначення цього показника необхідно дотримуватися бухгалтерських принципів щодо нарахування доходів і витрат, зокрема: принципу нарахування, періодичності та відповідальності. Підсумком будь-якої господарської діяльності досліджуваного підприємства є етапне порівняння доходів і витрат, отриманих або понесених у ході його господарювання, що веде до формування фінансового результату: прибутку або збитку. В практиці ПП “Оріон-А” виділено два загальні типи прибутку (збитку):

1. Бухгалтерський – це різниця між загальним доходом та загальними витратами, яка обчислюється на основі різних видів господарської діяльності компанії. Цей показник відображається у формі №2 “Звіт про фінансові результати”.

2. Оподаткований – цей тип прибутку визначається у податковому обліку та відображається у Декларації з податку на прибуток, проте досліджуване підприємство не є платником податку на прибуток.

ПП “Оріон-А” використовує свій прибуток на різні способи: збільшення власного капіталу, створення резервного фонду на випадок непередбачених обставин, розширення виробництва або страхування від ризиків та непередбачених ситуацій.

Крім того, на ПП “Оріон-А” для ефективного відображення всіх господарських операцій, що відбуваються розроблений графік документообігу. Цей процес, який включає в себе рух документів від їхнього отримання або створення до передачі в архів.

Організаційний компонент на ПП “Оріон-А” забезпечує адміністрування процесу управління підприємством, в тому числі формування складу бухгалтерії та визначення функціональних обов’язків бухгалтерів. Бухгалтерський відділ досліджуваного підприємства здійснює первинний облік усіх господарських операцій, узагальнення показників діяльності у регістрах бухгалтерського обліку, формує та подає фінансову звітність згідно чинного законодавства. Права та обов’язки бухгалтерського персоналу підприємства визначені у відповідних посадових інструкціях.

Стосовно обліку фінансових результатів, важливим є правильне визначення доходів і витрат підприємства, які виникають внаслідок різних видів діяльності (рис. 2.4).

Рис. 2.4 Види діяльності ПП “Оріон-А”

Джерело: самостійна розробка автора.

У процесі функціонування суб’єкта господарювання доходи та витрати виникають від різних видів діяльності: основної та іншої операційної. На досліджуваному підприємстві доходи визначаються згідно чинного законодавства (рис. 2.5). Ключовою фазою при визначенні принципу нарахування та відповідності обліку є момент виникнення доходів. Вони відображаються у фінансовому розрахунку та звітності під час події, незалежно від дати отримання або оплати готівки.

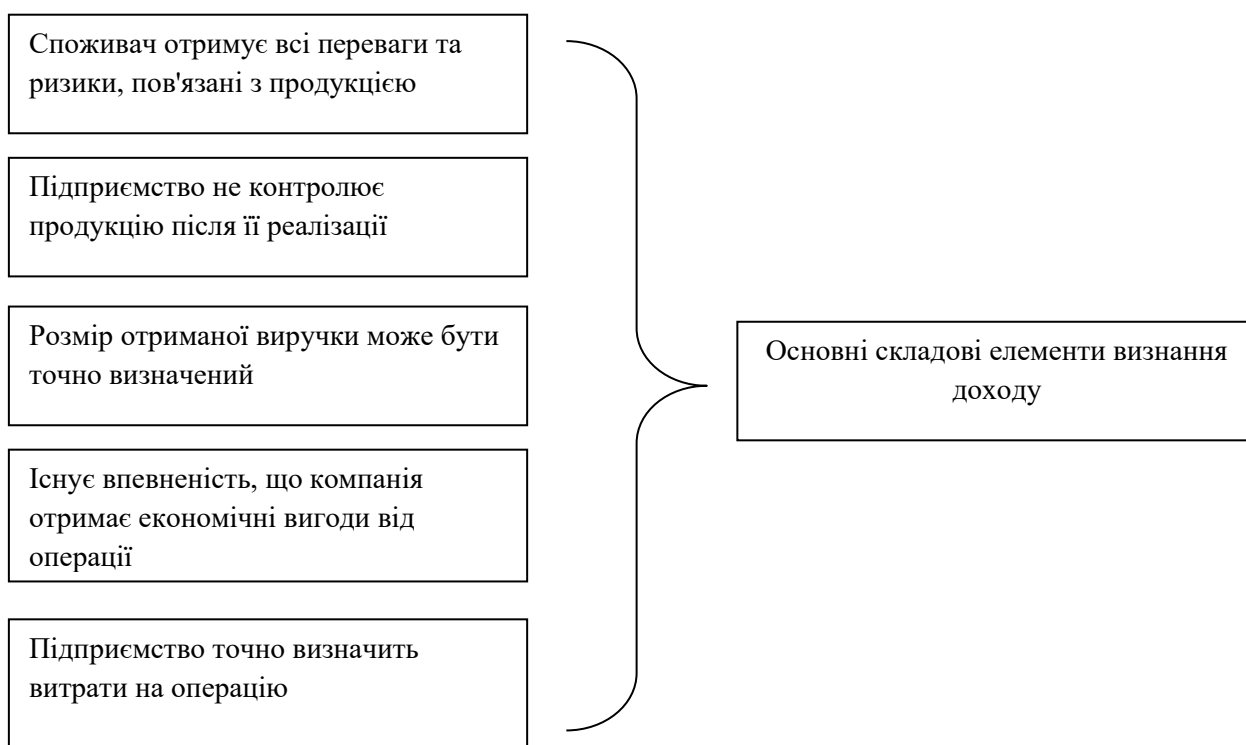

Рис. 2.5 Основні характеристики визнання доходу ПП “Оріон-А”

Джерело: самостійна розробка автора.

Важливим аспектом організаційного компонента є формування системи внутрішнього контролю за фінансовими результатами ПП “Оріон-А”. Цей контроль виконується одним із бухгалтерів підприємства з метою: оперативної підготовки документів; відстеження дотримання необхідних процедур бухгалтерського обліку в комерційних операціях; контролю за господарськими активами та документацією; аналізу роботи персоналу та інших аспектів.

Основними метою внутрішнього контролю у ПП “Оріон-А” фінансових результатів є:

- забезпечення формування фінансових результатів відповідно до стандартів бухгалтерського обліку;
- забезпечення створення достовірних показників фінансової звітності.
- гарантування повноти та точності інформації;

- створення прозорих та оптимальних компонентів і систематизація інформації, яка формує фінансові результати;
- забезпечення можливості оцінки показників, які впливають на фінансові результати, для підвищення ефективності управління;
- виявлення та використання резервів для збільшення прибутку компанії.

Технічний компонент на ПП “Оріон-А” включає вибір форми ведення бухгалтерського обліку. На досліджуваному підприємстві вибрана автоматизована форма ведення обліку. На ПП “Оріон-А” бухгалтерський облік ведеться за допомогою спеціального програмного забезпечення BAS: “Бухгалтерія”, що частково автоматизує роботу облікового апарату. Використання комп'ютерних засобів і новітніх технологій у практичній діяльності дозволяє організувати бухгалтерську роботу більш логічно та раціонально. Це забезпечується вдосконаленими процедурами обробки інформації, які дозволяють швидко надавати дані менеджерам на різних рівнях управління. Застосування комп'ютерної техніки та сучасних засобів обробки інформації дає можливість здійснювати постійний контроль за обліковими записами і створенням документів. В результаті знижується ймовірність штрафів через необережність, необізнаність або випадкову помилку бухгалтера.

На ПП “Оріон-А” система обліку фінансових результатів організована таким чином, що інформація про витрати та доходи є актуальною, доступною та достовірною. Крім того, дані про фінансові результати розглядаються залежно від видів діяльності компанії, оскільки ця інформація є основою для подальшої оцінки роботи підрозділів підприємства та формування стратегій управління.

Проте при вивченні основних компонент бухгалтерського обліку і контролю у ПП “Оріон-А” нами було виділено ряд факторів, які впливають в загальному на організацію цих процесів у сучасних умовах (рис. 2.6).

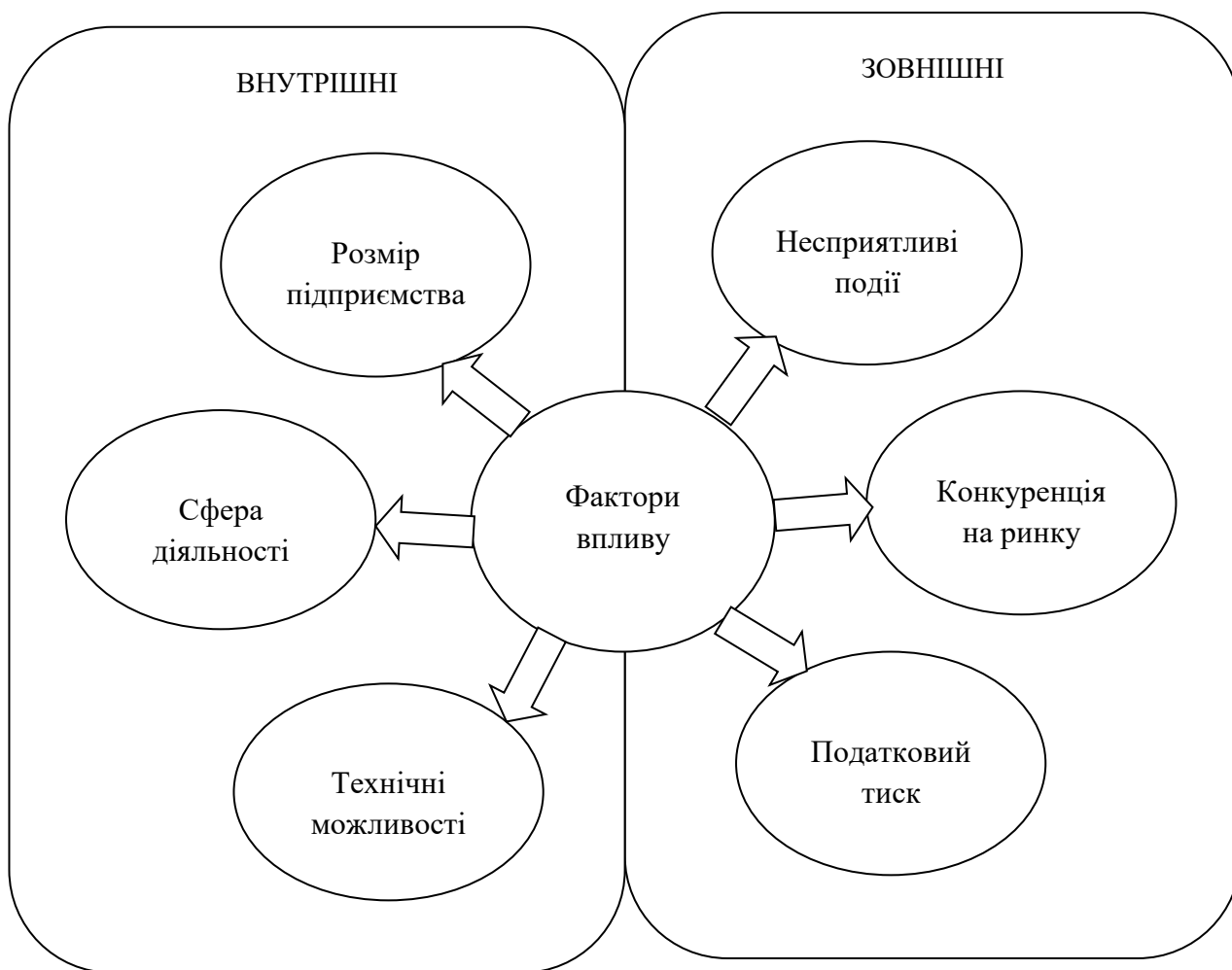

Рис. 2.6 Фактори впливу на організацію бухгалтерського обліку і контролю у ПП “Оріон-А”

Джерело: самостійна розробка автора.

Отже, належна організація обліку фінансових результатів суб'єкта господарювання залежить від ефективно сконструйованої облікової політики та від раціонального та оперативного реєстрування господарських операцій, що стосуються визнання доходів та витрат господарського суб'єкта. Важливо, щоб кожна господарська операція була своєчасно задокументована та відображена в бухгалтерських записах з урахуванням вимог чинного законодавства і стандартів бухгалтерського обліку. Це включає в себе не тільки точне визначення моменту визнання доходів і витрат, але й їх правильну класифікацію та оцінку. Крім того, належний внутрішній контроль та регулярний аналіз фінансових показників сприяють виявленню

та запобіганню можливих помилок чи шахрайських дій, що в свою чергу забезпечує прозорість і достовірність фінансової звітності. Таким чином, комплексний підхід до організації бухгалтерського обліку дозволяє підприємству ефективно керувати своїми фінансовими ресурсами та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

2.2 Методика здійснення обліку та контролю фінансових результатів в системі управління підприємством

Сучасні умови економічної діяльності в Україні вимагають ретельного аналізу всіх бізнес-процесів, що відбуваються у сфері господарювання, зокрема щодо результатів діяльності та факторів, що на них впливають. Однією з ключових проблем є оцінка ефективності та корисності бухгалтерського обліку у контексті фінансових результатів кожного підприємства, незалежно від його організаційної структури. Важливість цих питань зростає, оскільки відбувається порівняння національних стандартів з міжнародними та здійснюється поступова трансформація від одних нормативів до інших.

Ефективний облік та контроль фінансових результатів становить одну з ключових складових успішного управління будь-яким підприємством. В сучасному бізнес-середовищі, яке відзначається складністю та динамічністю, важливість цього аспекту стає ще більшою. Методика здійснення обліку та контролю фінансових результатів в системі управління підприємством є не лише інструментом внутрішнього контролю, але й стратегічною складовою, яка спрямована на досягнення фінансової стабільності, ефективності та конкурентоспроможності.

Така методика охоплює широкий спектр процесів, що включають в себе відслідковування, аналіз та документування всіх фінансових операцій, а також контроль за виконанням бюджетних нормативів і визначенням фінансових показників ефективності. Ретельний облік доходів, витрат,

активів та зобов'язань, а також аналіз фінансових звітів створюють базу для прийняття обґрунтованих стратегічних рішень та вчасного реагування на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі підприємства [29, с. 131].

Ці зміни в облікових процедурах відбуваються через перетворення у структурі формування інформації про витрати, доходи компанії і, в кінцевому рахунку, про її фінансові результати. Ключовим аспектом у бухгалтерському обліку є визначення показника фінансових результатів. Це загальний результат порівняння визнаних доходів і витрат, який визначає формулу отримання фінансових результатів. Тому для того, щоб цей показник був достовірним і мав високу інформативну цінність для користувачів, важливо раціонально ідентифікувати об'єкти бухгалтерського обліку та максимально розуміти їх природу.

У керівництві кожного підприємства фінансові результати займають центральне місце, оскільки всі дії та ухилення господарської діяльності націлені на досягнення фінансового результату, а саме – прибутку. Проте, категорія “фінансові результати” є складною з точки зору формування, розподілу та визначення. Для раціонального та оперативного визначення результату діяльності компанії наприкінці звітної періоду вирішальною є точна та повна інформація, яка має бути передана від нижніх рівнів управління до вищого керівництва, і вона повинна бути надіслана своєчасно.

Методика здійснення внутрішнього контролю фінансових результатів в ПП “Оріон-А” базується на комплексному підході, спрямованому на забезпечення точності, достовірності та ефективності управління фінансовими показниками. Перш за все, вона передбачає ретельний аналіз всіх фінансових операцій, що здійснюються в межах підприємства, від обліку прибутків і витрат до розрахунків податків та забезпечення фінансової стабільності.

Крім того, методика включає в себе систему внутрішнього контролю, що передбачає розподіл обов'язків та відповідальності між різними підрозділами, щоб уникнути можливих помилок та фінансових ризиків.

Важливою складовою є впровадження процедур аудиту та перевірок, які регулярно проводяться для виявлення можливих порушень або недоліків у системі обліку. Такий підхід допомагає підтримувати високий рівень довіри як з боку внутрішніх, так і з боку зовнішніх стейкхолдерів, забезпечуючи стабільність та успішність діяльності підприємства [30, с. 82].

З метою забезпечення достовірного та оперативного визначення усіх доходів та витрат суб'єкта господарювання, досліджуване підприємство розробило ефективну методику внутрішнього контролю фінансових результатів, яка представлена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

**Методика здійснення внутрішнього контролю фінансових
результатів ПП “Оріон-А”**

Напрямок контролю	Зміст
Додержаність умов сформованої облікової політики	1. Оцінка відповідності обраних методів оцінки сировини для визначення матеріальних витрат. 2. Перевірка умов ведення бухгалтерського обліку, зокрема критеріїв для оцінки доходу від реалізації продукції та витрат, здійснених на кінець періоду. 3. Аналіз дотримання процедури амортизації доходів і витрат від фінансових операцій. 4. Порядок розподілу прибутків (збитків) протягом звітного періоду.
Документальна перевірка	Контроль наявності та відповідності формального оформлення контрактів та первинних документів, таких як рахунки-фактури, податкові накладні, виставлені рахунки, витратні накладні, товарно-транспортні накладні і т.д.
перевірці	контролю облік витрат та обороти за дебетом рахунку 90 “Собівартість реалізації” з відповідним рахунком, що кореспондується.
Формування фінансового результату	Цей контроль включає точне обчислення фінансового результату, враховуючи всі отримані доходи та витрати, що виникають під час діяльності компанії, а також нарахування податку на прибуток у випадку отримання кінцевого результату - прибутку.

Джерело: самостійна розробка автора.

Контроль за використанням заздалегідь визначеної методики формування фінансових результатів є ключовим елементом у функціонуванні будь-якого підприємства. Це забезпечує вчасне виявлення помилок і їх виправлення, що в подальшому сприяє збільшенню прибутку у наступних

періодах. На ПП “Оріон-А” облік витрат з усіх видів діяльності здійснюється та відображається у бухгалтерському обліку за допомогою створення первинних документів та складання бухгалтерських записів.

Витрати, що понесені підприємством у результаті його операційної та іншої діяльності, реєструються та підсумовуються на рахунках класу 9 “Витрати діяльності”.

Рахунки класу 9 є активними та транзитними. Дебет показує витрати, визнані за результатом діяльності, а кредит – їх списання з фінансового результату. Залишки на цих рахунках відсутні, оскільки вони розраховуються в кінці звітного періоду та закриваються для визначення фінансового результату. Типову систему обліку витрат на ПП “Оріон-А” наведено у таблиці 2.2.

Відповідно до НП(С)БО 15, критерії визнання доходу застосовуються індивідуально до кожної окремої господарської операції. Однак іноді ці умови також можуть застосовуватись до окремих компонентів однієї операції або навіть до операцій в цілому. Наприклад, до доходів не включаються грошові кошти, які надходять від осіб у зв'язку з оплатою податків, акцизів та інших обов'язкових платежів, які повинні бути спрямовані до державного бюджету та інших фондів; також не включаються грошові суми, отримані за контрактами (наприклад, комісійні або агентські винагороди); аванси, одержані від клієнтів за майбутні поставки товарів чи послуг; гарантійні внески, отримані як забезпечення повернення позик; кошти, які належать іншим суб'єктам; а також надходження, отримані від продажу цінних паперів.

Таким чином, НП(С)БО 15 визначає чіткі межі для визнання доходів, що дозволяє уникнути некоректного відображення коштів, які не є справжніми доходами підприємства. Це забезпечує точність і достовірність фінансової звітності, що важливо для прийняття ефективних управлінських рішень та підтримання фінансової прозорості.

Таблиця 2.2

**Типові кореспонденції рахунків відображення в обліку витрат у
ПП “Оріон-А”**

№	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	Відображено собівартість реалізованої сільськогосподарської продукції	901	27
2	Відображено нарахування заробітної плати працівникам адміністрації	92	661
3	Нараховано ЄСВ на заробітну плату працівникам адміністрації	92	651
4	Списано кошти на оплату комунальних послуг адміністративного підрозділу	92	685
5	Нараховано амортизацію адміністративного підрозділу	92	131
6	Нараховано амортизацію на збутовий транспорт	93	131
7	Віднесено послуги реклами на збутові витрати	93	685
8	Нараховано заробітну плату збутовим працівникам	93	661
9	Нараховано ЄСВ на заробітну плату збутовим працівникам	93	651
10	Здійснено нарахування на резерв сумнівних боргів	94	38
11	Списано устаткування, яке незадіяне в основній діяльності	97	104
12	Уцінено основний засіб	97	105

Джерело: самостійна розробка автора.

Якщо основні умови визнання доходу в бізнесі описані у НП(С)БО 15, то інші стандарти можуть дати уточнення щодо цих умов.

У ПП “Оріон-А” визнання доходів з усіх сфер діяльності встановлюється та реєструється в обліку за допомогою первинних документів та формування бухгалтерських проводок. Дохід, отриманий від різних видів діяльності компанії, відображається на рахунках класу 7 “Доходи і результати”. Ці рахунки є пасивними; кредитний баланс цих рахунків вказує на накопичення доходу протягом звітного періоду, а

дебетовий баланс показує списання доходу на рахунки фінансових результатів. На кінець періоду рахунки доходів повністю закриваються, тому не залишаються з балансом. Облік доходів у ПП “Оріон-А” наведено в таблиці 2.3.

Важливо зазначити, що показник чистого прибутку, як вказано в Фінансовому звіті про результати, обчислюється етапно:

- спочатку визначається валовий прибуток (або збиток);
- наступним кроком є розрахунок фінансового результату від операційної діяльності;
- потім розраховується фінансовий результат до оподаткування;
- останнім етапом є визначення чистого фінансового результату, який представляє собою показник фінансового результату за весь період діяльності підприємства.

Таблиця 2.3

**Типові кореспонденції рахунків відображення в обліку доходів
у ПП “Оріон-А”**

№	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	Відображено реалізацію готової продукції	361	701
2	Відображена величина податкового зобов'язання	701	641
3	Повернуто кошти винною особою підприємству	375	719
4	Визнано дохід в сумі витрат здійснених за рахунок коштів цільового фінансування	69	745
5	Оприбутковано активи, виявлені під час інвентаризації	20, 31, 30, 27	719

Джерело: самостійна розробка автора.

Одним із ключових аспектів для ефективної спільної роботи бухгалтерської групи є науково обґрунтований розподіл доходу, який відображається у фінансовій звітності для забезпечення точності та якості інформації для користувачів. Позитивний результат операційної діяльності

компанії виникає через генерацію доходу від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг. Згідно з національними вимогами, дохід у ПП “Оріон-А” визнається на момент, коли:

- усі права та ризики стосовно придбаного товару переходять на покупця;
- компанія втрачає контроль над продукцією, що реалізовується;
- можливий дохід може бути однозначно визначений;
- існує обґрунтована впевненість у тому, що проведена операція призведе до економічних вигід для компанії;
- компанія може ідентифікувати надійні транзакційні витрати, пов'язані з проведеними операціями.

До складу іншого операційного доходу суб'єкта господарювання включаються такі показники, як доходи від продажу товарно-матеріальних цінностей, які включають у себе купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, а також доходи, отримані від оплати штрафів, пені, неустойки та інші доходи, які стали наслідком різних операційних дій тощо. З метою прийняття ключових управлінських рішень, користувачі враховують збільшення капіталу при розгляді питань про придбання, утримання чи продаж фінансових інвестицій. Тому до інших доходів слід віднести такі показники, як доходи від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів, а також доходи від операцій, які не пов'язані з основною діяльністю компанії або з курсовою різницею.

Витрати формуються на основі принципу, який полягає у порівнянні доходів і витрат за певний період. Згідно з цим підходом, витрати відображаються в обліку у той момент, коли вони виникають, незалежно від того, коли компанія отримує кошти чи інші активи. Фінансові результати суб'єкта господарювання формуються для кожного виду господарської діяльності і обліковуються на рахунку бухгалтерського обліку витрат під номером 79 “Фінансові результати”. Дебет цього рахунку відображає процес закриття рахунків доходів, а кредит накопичує інформацію про витрати. На

заключному етапі залишок переносять на рахунок 44 “Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)”.

У таблиці 2.4 наведено типові співставлення для обліку фінансових результатів у ПП “Оріон-А”.

Таблиця 2.4

**Типові кореспонденції рахунків визначення фінансових
результатів у ПП “Оріон-А”**

№	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	Списано на фінансовий результат собівартість реалізованої готової продукції	79	901
2	Списано на фінансовий результат витрати адмін. апарату	79	92
3	Списано на фінансовий результат витрати на збут продукції	79	93
4	Списано на фінансовий результат інші витрати операційної діяльності	79	94
5	Списано на фінансовий результат інші витрати	79	97
6	Списано на фінансовий результат дохід від реалізації готової продукції	701	79
7	Списано на фінансовий результат інший операційний дохід	719	79
8	Списано на фінансовий результат інші доходи	745	79
9	Визначено фінансовий результат: - прибуток	79	441
	- збиток	442	79

Джерело: самостійна розробка автора.

Отже, можна зазначити, що методологічні підходи до обліку доходів та витрат у ході ведення бізнесу повинні забезпечити наступне:

- достовірну і точну інформацію про витрати та доходи суб’єкта господарювання;
- раціональну класифікацію доходів і витрат господарської діяльності, відповідно до економічних потреб;

– оперативний та надійний облік доходів, витрат та точний розрахунок фінансових результатів діяльності компанії.

Ефективна методика обліку та контролю фінансових результатів є ключовим елементом в системі управління підприємством. Під час вивчення цієї теми виявлено, що правильно структурований та систематично проведений облік дозволяє компаніям не лише відстежувати їхні фінансові показники, але й приймати обґрунтовані управлінські рішення. Крім того, контроль за фінансовими результатами забезпечує дотримання фінансової дисципліни та вчасну корекцію стратегій в умовах змінного бізнес-середовища. Зазначена методика є необхідною для забезпечення стабільності та успішності діяльності підприємства в довгостроковій перспективі.

Таким чином, методика обліку та контролю фінансових результатів повинна бути адаптована до конкретних потреб підприємства, його специфіки та особливостей галузі. Вона має включати не лише облік прибутків і витрат, але й аналіз ефективності використання ресурсів, прогнозування фінансових результатів та розробку стратегій подальшого розвитку. Крім того, важливим аспектом є забезпечення відповідності методики вимогам законодавства та міжнародних стандартів фінансової звітності, що забезпечить достовірність та прозорість фінансової звітності перед зацікавленими сторонами. Такий підхід дозволить підприємствам забезпечити ефективне управління фінансами та досягти своїх стратегічних цілей.

2.3 Напрямки удосконалення облікових і контрольних процесів на підприємстві

У сучасних умовах ведення бізнесу, де конкуренція стає все більшою, а вимоги до ефективності та прозорості роботи підприємств постійно зростають, удосконалення облікових і контрольних процесів стає актуальним завданням для будь-якої компанії. В сучасній бізнес-практиці підприємства

стикаються зі складними економічними, фінансовими та організаційними викликами, які вимагають вдосконалення системи обліку та контролю, щоб забезпечити стабільність та успішність їх діяльності.

Удосконалення облікових і контрольних процесів на підприємстві відіграє ключову роль у забезпеченні точності та достовірності фінансової звітності, ефективного управління ресурсами, виявленні та мінімізації ризиків, а також в управлінні стратегічними ресурсами компанії. В цьому контексті важливо розглядати широкий спектр напрямків удосконалення, починаючи від автоматизації процесів і впровадження сучасних інформаційних технологій до оптимізації внутрішніх процедур та контролю за діяльністю [31, с. 225]. Протягом останніх кількох років Україна зазнає серйозної фінансової, промислової, економічної та соціальної кризи. З різким спадом показників ВВП, промислового виробництва, девальвацією національної валюти та збільшенням інфляції наша країна опинилася у першій десятці країн світу за негативними показниками, що стає перешкодою для нормального функціонування компаній, установ та інших організацій.

Фінансова криза залишила свій відбиток і в господарській діяльності ПП “Оріон-А”. Для подолання такого негативного явища, як неефективність поточного механізму отримання прибутку, необхідно чітко сформулювати політику щодо управління прибутком на рівні підприємства. Однією з ключових проблем, які стикається товариство, є потреба у пошуку та привертанні нових точок продажу своєї продукції. В с. Григорів Чортківського р-ну Тернопільської обл. це завдання є вкрай складним, оскільки в регіоні, де діє вказане підприємство, у галузі виробництва сільськогосподарської продукції та інших продуктів існує значна конкуренція, що ускладнює збільшення кількості клієнтів.

Ще однією серйозною проблемою, що виникла нещодавно, є дефіцит робочої сили. Більше половини працівників компанії залишили свої посади через нестачу у заробітній платі та невідповідність її ринковим цінам. Це призводить до відсутності достатньої робочої сили для виробництва товарів.

Це також ускладнює завдання залучення нових клієнтів, оскільки виробничий процес важко налагодити в умовах дефіциту персоналу.

Незважаючи на тимчасові труднощі, ПП “Оріон-А” продовжує визначати стратегічні цілі на майбутнє і активно працює над їх досягненням (рис. 2.7). Ці основні стратегічні цілі суб'єкта господарювання виявляються шляхом аналізу основних факторів, що визначають діяльність компанії та її характеристики, з урахуванням всіх деталей та особливостей даного підприємства.

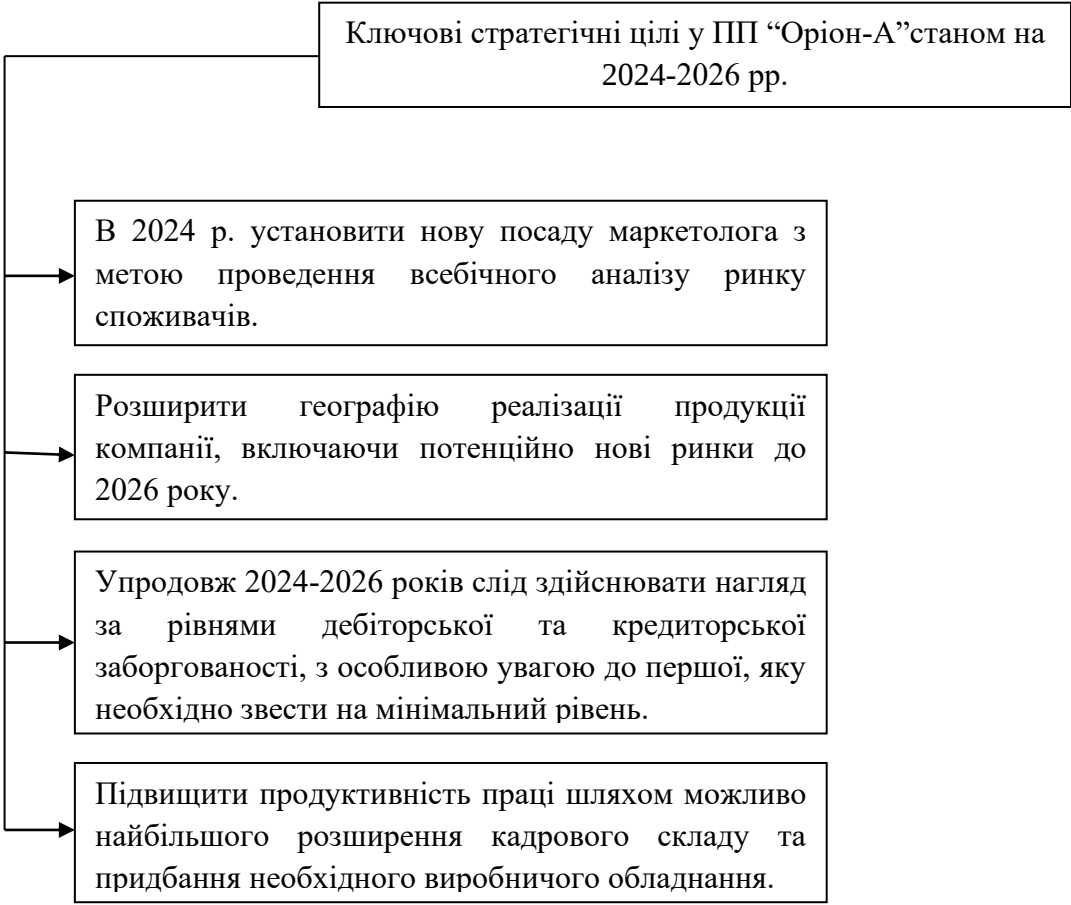

Рис. 2.7 Ключові стратегічні цілі у ПП “Оріон-А”

Джерело: самостійна розробка автора.

Найважливішим аспектом у формуванні стратегії розвитку підприємства є постійний моніторинг його конкурентоздатності, оскільки конкуренти визначають динаміку діяльності компанії. Конкурентну позицію ПП “Оріон-А” у своїй галузі можна представити різними конкурентними силами, що діють на різних рівнях. Перший тип – це конкуренція між

компаніями, які пропонують подібні види продукції. Другий тип – це конкуренція, коли компанія, що надає послуги аналогічні ПП “Оріон-А”, входить на роздрібний ринок. Третій тип – це конкуренція від компаній, які пропонують товари-субститути та послуги, що частково перекривають галузеву діяльність, але не заміщують її повністю.

Відповідно до розробленої стратегії розвитку у ПП “Оріон-А” нами було розроблено основні рекомендації стосовно поліпшення системи обліку на досліджуваного підприємстві, що, в свою чергу, призведе до покращення ведення бухгалтерського обліку, зростання фінансового стану і загалом господарської діяльності (рис. 2.8).

Рис. 2.8 Напрямки удосконалення обліку і контролю фінансових результатів ПП “Оріон-А”

Джерело: самостійна розробка автора.

Реалізація цих напрямків дозволить підвищити якість та ефективність обліку фінансових результатів на ПП “Оріон-А”, сприятиме більш точному управлінню різними видами ресурсів та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. До основних напрямків можна віднести: оптимізацію процесу архівування документів, створення посади внутрішнього аудитора,

удосконалення елементів облікової політики, підвищення кваліфікації персоналу підприємства, інтеграція програмних продуктів.

Одним із напрямків удосконалення облікових і контрольних процесів досліджуваного підприємства є оптимізація процесу архівування документів. В даний час на ПП “Оріон-А” немає спеціально облаштованого приміщення для зберігання облікових документів, що створює низку проблем. Відсутність належних умов для зберігання документів може призвести до їх втрати, пошкодження або несанкціонованого доступу, що негативно впливає на цілісність і достовірність облікової інформації. Неорганізоване зберігання також ускладнює пошук та доступ до необхідних документів під час проведення внутрішніх або зовнішніх аудитів, що затримує процес прийняття управлінських рішень.

Для вирішення цієї проблеми необхідно створити спеціальне архівне приміщення, яке відповідатиме вимогам щодо безпеки та збереження документів. Це приміщення має бути оснащено сучасними системами зберігання, такими як стелажі або шафи з можливістю захисту від пожежі та вологи. Крім того, доцільно впровадити електронну систему архівування, яка дозволить сканувати та зберігати документи в цифровому вигляді. Це не тільки зменшить фізичний простір, необхідний для зберігання паперових документів, але й забезпечить швидкий і зручний доступ до інформації. Така система дозволить підвищити ефективність управління документацією, скоротити час на пошук необхідних даних та підвищить загальну ефективність облікових і контрольних процесів на підприємстві.

Іншим напрямом удосконалення облікових і контрольних процесів досліджуваного підприємства є створення посади внутрішнього аудитора. Внутрішній аудитор буде відповідати за проведення регулярних перевірок та аналізу фінансової і операційної діяльності підприємства. Це дозволить вчасно виявляти та виправляти помилки в облікових записах, а також оцінювати ефективність внутрішніх контролів і процесів. Внутрішній аудитор також зможе виявляти потенційні ризики, пропонувати заходи для їх

мінімізації та забезпечувати дотримання законодавчих і внутрішніх регламентів.

Створення посади внутрішнього аудитора сприятиме підвищенню прозорості та надійності фінансової звітності, що покращить репутацію підприємства серед інвесторів та кредиторів. Крім того, внутрішній аудитор буде відігравати ключову роль у підготовці до зовнішніх аудитів, забезпечуючи відповідність всіх необхідних документів та процедур вимогам аудитора. Це зменшить ризик виникнення штрафів та санкцій з боку регулюючих органів, а також сприятиме більш ефективному управлінню фінансовими та операційними ресурсами підприємства. Загалом, введення посади внутрішнього аудитора допоможе ПП “Оріон-А” підвищити якість облікових і контрольних процесів, що в свою чергу сприятиме стабільному розвитку та зростанню підприємства.

Наступним поліпшення системи обліку є удосконалення елементів облікової політики. Вдосконалення облікової політики дозволить підприємству забезпечити більш точне і своєчасне відображення господарських операцій та фінансових результатів. Варто запровадити робочий план рахунків, оскільки у обліковій політиці на даний момент визначено тільки окремі рахунки для обліку об’єктів бухгалтерського обліку. Робочий план рахунків допоможе стандартизувати облікові процеси на підприємстві, забезпечивши систематичний підхід до класифікації та реєстрації всіх господарських операцій. Це дозволить створити єдину структуру рахунків, яка забезпечить повне і детальне відображення фінансової інформації, що в свою чергу сприятиме більш точному аналізу фінансового стану підприємства.

Крім того, варто розробити чіткі внутрішні регламенти та інструкції для співробітників, що забезпечить єдність підходів до ведення обліку на всіх рівнях підприємства. Це включатиме в себе розробку стандартів та процедур, які визначатимуть правила та вимоги до проведення бухгалтерського обліку, включаючи класифікацію господарських операцій, правила ведення

облікових записів та процедури звітності. Такі внутрішні регламенти будуть стандартизувати облікові процеси та забезпечувати їхню систематичність та послідовність на всіх підрозділах підприємства. Таким чином, вдосконалення елементів облікової політики сприятиме підвищенню якості фінансової звітності, покращенню управлінських процесів та загальному зростанню ефективності діяльності ПП “Оріон-А”.

Підвищення кваліфікації персоналу підприємства – є ще одним напрямком удосконалення облікових та контрольних процесів у ПП “Оріон-А”. Зараз у сфері обліку та контролю діє швидкозмінна реальність, оскільки законодавство, стандарти бухгалтерського обліку та практики управління постійно змінюються та розвиваються. Тому важливо, щоб персонал підприємства був постійно підтримував свої знання на актуальному рівні.

Проведення регулярних тренінгів, семінарів та курсів підвищення кваліфікації допоможе співробітникам оновлювати свої знання та навички у сфері обліку, аудиту, фінансів та управління. Вони матимуть можливість ознайомитися з останніми тенденціями та новітніми методиками роботи, які можуть бути застосовані на практиці. Такі заходи також сприятимуть розвитку професійних компетенцій співробітників та підвищенню їхньої ефективності у виконанні обов'язків.

І останнім напрямом удосконалення обліку і контролю на досліджуваному підприємстві можна виділити – інтеграція з бухгалтерської програми із іншими програмними продуктами. Це означає створення спеціального інтерфейсу, що дозволяє обмінюватися даними між бухгалтерською системою та іншими програмами, такими як програми управління виробництвом, складським обліком, управління відносинами з клієнтами тощо.

Інтеграція з іншими програмами дозволить автоматизувати обмін інформацією між різними підрозділами підприємства, зменшить ризик помилок та збільшить швидкість обробки даних. Наприклад, дані про виручку від продажу товарів автоматично можуть передаватися у фінансову

систему для бухгалтерського обліку без необхідності вручну вводити ці дані. Це спростить процеси обліку та звітності, забезпечить більшу точність та достовірність даних.

Крім того, інтеграція з іншими програмами дозволить підприємству використовувати різноманітні аналітичні інструменти для аналізу фінансових та операційних даних. Це допоможе керівництву приймати обґрунтовані рішення на основі комплексного аналізу інформації з усіх сфер діяльності підприємства.

Таким чином, удосконалення облікових і контрольних процесів на підприємстві визначається широким спектром стратегічних і тактичних кроків, спрямованих на підвищення ефективності, точності та надійності бухгалтерського обліку. Ініціювання напрямків удосконалення є необхідним елементом стратегії розвитку будь-якого підприємства, оскільки дозволяє пристосовуватися до змінних умов ринкової конкуренції та регулюючого середовища.

Висновки до розділу 2

Для ефективного управління підприємством необхідно надавати широкому колу користувачів точні, повні, своєчасні та достовірні дані. У процесі дослідження організації обліку фінансових результатів на ПП “Оріон-А” було визначено, що основними завданнями є коректне визнання та оцінка фінансових результатів, своєчасне і повне відображення їх у бухгалтерських реєстрах, а також точне визначення фінансового результату.

Основна інформація про доходи, витрати та фінансові результати збирається на рахунках бухгалтерського обліку та відображається у звіті про фінансові результати за звітний період. Формування та визнання методологічних основ бухгалтерського обліку фінансових результатів регулюються НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, НП(С)БО 15 “Дохід” та НП(С)БО 16 “Витрати”. Ці методичні основи мають забезпечити високий рівень об’єктивності наданої інформації про доходи і витрати підприємства та раціоналізувати їх класифікацію відповідно до економічної сутності проведених операцій.

Ключовим етапом для покращення фінансового стану вітчизняних підприємств в сучасних умовах є пошук оптимального співвідношення між власним та позиковим капіталом, що дозволить максимізувати рентабельність та мінімізувати ризики. Суб’єкт господарювання повинен постійно моніторити свій фінансовий стан і оперативно реагувати на зміни кожного показника.

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

3.1 Основні принципи та завдання проведення аналізу на підприємстві

Аналіз діяльності підприємства є ключовим інструментом для оцінки його ефективності, виявлення проблемних зон та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Основні принципи проведення аналізу ґрунтуються на систематичності, комплексності та об'єктивності. Це означає, що аналіз повинен охоплювати всі основні аспекти діяльності підприємства, проводитися регулярно і на основі достовірних даних. Важливо також забезпечити його неупередженість, що дозволить отримати реалістичну картину стану справ на підприємстві.

Основні завдання аналізу на підприємстві включають визначення сильних і слабких сторін діяльності, оцінку рівня досягнення стратегічних цілей та виявлення можливостей для покращення. За допомогою аналізу керівництво підприємства може своєчасно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури, оптимізувати внутрішні процеси та підвищувати конкурентоспроможність організації [32, с. 73].

Економічний аналіз діяльності ПП "Оріон-А" є важливою складовою управлінського процесу, оскільки дозволяє керівництву отримувати актуальну інформацію про фінансовий стан підприємства та його економічну ефективність. Бухгалтерський відділ відіграє центральну роль у цьому процесі, оскільки саме він збирає, обробляє та аналізує фінансові дані. На одного з бухгалтерів покладені обов'язки з проведення цього аналізу, що підкреслює важливість індивідуальної відповідальності та компетентності у забезпеченні точності й об'єктивності отриманих результатів.

Бухгалтер, відповідальний за економічний аналіз, враховує різні аспекти фінансової діяльності підприємства, зокрема аналіз доходів і витрат,

оцінку рентабельності та фінансової стійкості. Важливим завданням є також моніторинг динаміки фінансових показників у часі, що дозволяє виявляти тенденції та робити прогнози на майбутнє. В процесі аналізу використовуються різноманітні інструменти та методи, такі як горизонтальний і вертикальний аналіз фінансової звітності, коефіцієнтний аналіз, а також розрахунок фінансових коефіцієнтів, які дозволяють оцінити ліквідність, платоспроможність та прибутковість підприємства.

Результати економічного аналізу надають керівництву ПП “Оріон-А” необхідну інформацію для прийняття стратегічних і оперативних рішень. На основі аналізу можна визначити, які напрями діяльності потребують вдосконалення, де існують резерви для зростання та які ризики слід враховувати в майбутній роботі. Це дозволяє досліджуваному підприємству своєчасно адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та підтримувати стабільний розвиток, забезпечуючи фінансову стійкість і конкурентоспроможність на ринку.

Першочерговим елементом для проведення аналізу у ПП “Оріон-А”, як і на будь-якому іншому підприємстві, є інформація, яка служить основою для прийняття управлінських рішень. Якість, достовірність та актуальність інформації мають вирішальне значення, оскільки від цього залежить точність проведеного аналізу. Збирання, систематизація та перевірка даних є важливими етапами, які забезпечують базу для подальшого дослідження фінансових показників, рентабельності та інших економічних параметрів. На ПП “Оріон-А” важливою є співпраця між різними підрозділами для збору повної та точної інформації.

Джерелами інформації на підприємстві є фінансова звітність, бухгалтерські документи, дані про виробництво, реалізацію продукції, витрати та інші показники діяльності. Ці дані проходять ретельну обробку у бухгалтерському відділі, де вони перетворюються на узагальнені показники, які можуть бути використані для аналізу. На цьому етапі важливою є роль бухгалтера, який відповідає за забезпечення точності розрахунків та їх

відповідність реальним показникам діяльності підприємства. Крім того, використовуються зовнішні джерела інформації, такі як ринкові дослідження, економічні прогнози та нормативні документи, що дозволяє враховувати зовнішні фактори, які можуть впливати на діяльність підприємства. Детальніше основні джерела для проведення економічного аналізу у ПП “Оріон-А” відображені на рис. 3.1.

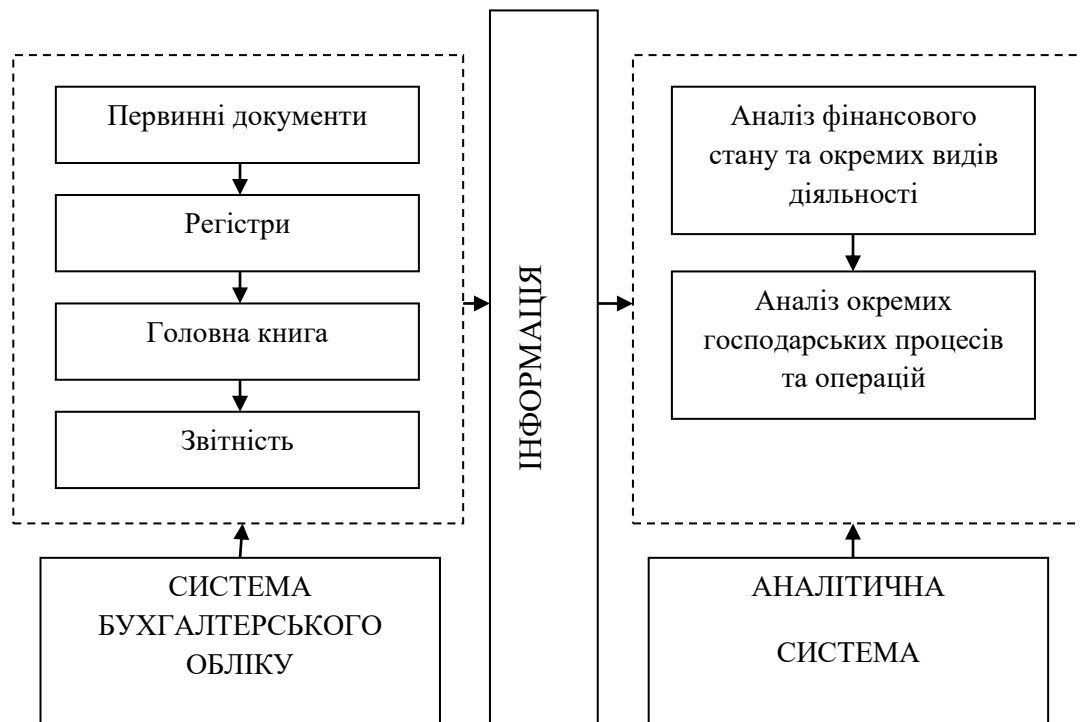

Рис. 3.1 Джерела інформації для проведення економічного аналізу у ПП “Оріон-А”

Джерело: самостійно розроблено автором.

Отримана інформація служить основою для виявлення тенденцій та закономірностей, оцінки поточного стану підприємства та визначення напрямків для покращення. Завдяки комплексному підходу до аналізу, ПП “Оріон-А” має можливість своєчасно реагувати на зміни ринкових умов, адаптувати свою стратегію та оптимізувати внутрішні процеси. Таким чином, якісна та повна інформація є ключовим ресурсом, який дозволяє підприємству залишатися конкурентоспроможним і забезпечувати стабільний розвиток у довгостроковій перспективі.

Під час проведення економічного аналізу ПП “Оріон-А” дотримується ряду принципів, які є основою для отримання об’єктивних і корисних результатів. Основні принципи проведення аналізу у ПП “Оріон-А” наведено на рис. 3.2. Один із головних принципів – це систематичність. Аналіз проводиться регулярно, що дозволяє відслідковувати динаміку ключових показників і вчасно виявляти відхилення від запланованих результатів. Цей принцип забезпечує безперервний моніторинг діяльності підприємства, що є необхідним для швидкої адаптації до змін у ринковому середовищі та внутрішніх процесах.

Рис. 3.2 Основні принципи для проведення економічного аналізу у ПП “Оріон-А”

Джерело: самостійно розроблено автором.

Другим важливим принципом є комплексність аналізу. ПП “Оріон-А” прагне охопити всі аспекти своєї діяльності, від фінансових показників до виробничих процесів і ринкової позиції. Комплексний підхід дозволяє враховувати взаємозв'язки між різними аспектами діяльності підприємства, що дає можливість отримати всебічне уявлення про його стан [33, с. 94]. Завдяки цьому підприємство може виявляти не лише проблемні зони, але й потенційні можливості для зростання та розвитку.

Третій принцип, якого дотримується ПП “Оріон-А”, – це об’єктивність. Важливо, щоб аналіз базувався на достовірних даних і враховував реальні умови роботи підприємства. Для цього використовуються різні джерела

інформації, які перевіряються на точність і відповідність дійсності. Об'єктивність аналізу гарантує, що керівництво підприємства отримає реалістичну картину поточного стану справ, що є основою для прийняття ефективних управлінських рішень. Дотримання цих принципів дозволяє ПП “Оріон-А” проводити глибокий і всебічний економічний аналіз, що сприяє досягненню стратегічних цілей підприємства.

Окрім систематичності, комплексності та об'єктивності, ПП “Оріон-А” дотримується ще кількох важливих принципів під час проведення економічного аналізу. Одним із них є принцип порівнянності. Для того щоб аналіз був корисним, результати повинні бути порівнянними як у часовому розрізі, так і з показниками інших підприємств галузі. Це означає, що дані, які використовуються для аналізу, мають бути представлені в єдиному форматі і за аналогічними періодами, що дозволяє більш точно оцінити динаміку змін і визначити позицію підприємства на ринку.

Ще один принцип, якого дотримується ПП “Оріон-А”, – це оперативність. В умовах швидкоплинних ринкових змін важливо, щоб економічний аналіз проводився своєчасно і результати були доступні керівництву якомога швидше. Це дозволяє підприємству оперативно реагувати на виклики та можливості, які виникають у процесі діяльності. Оперативність забезпечується за рахунок використання сучасних інформаційних технологій і програмного забезпечення, що автоматизує процес збору та обробки даних.

Нарешті, важливим принципом є принцип перспективності. Під час проведення економічного аналізу ПП “Оріон-А” не лише оцінює поточний стан підприємства, але й робить прогнози на майбутнє, враховуючи можливі зміни в економічному середовищі, ринкових умовах та внутрішніх ресурсах. Перспективність аналізу дозволяє керівництву підприємства планувати подальшу діяльність, розробляти довгострокові стратегії та уникати можливих ризиків. Дотримання цього принципу допомагає підприємству не лише виживати, але й розвиватися в умовах невизначеності.

Також під час проведення економічного аналізу ПП “Оріон-А” ставить перед собою ряд завдань, які допомагають досягти глибокого розуміння фінансово-економічного стану підприємства та забезпечити його подальший розвиток (рис. 3.3).

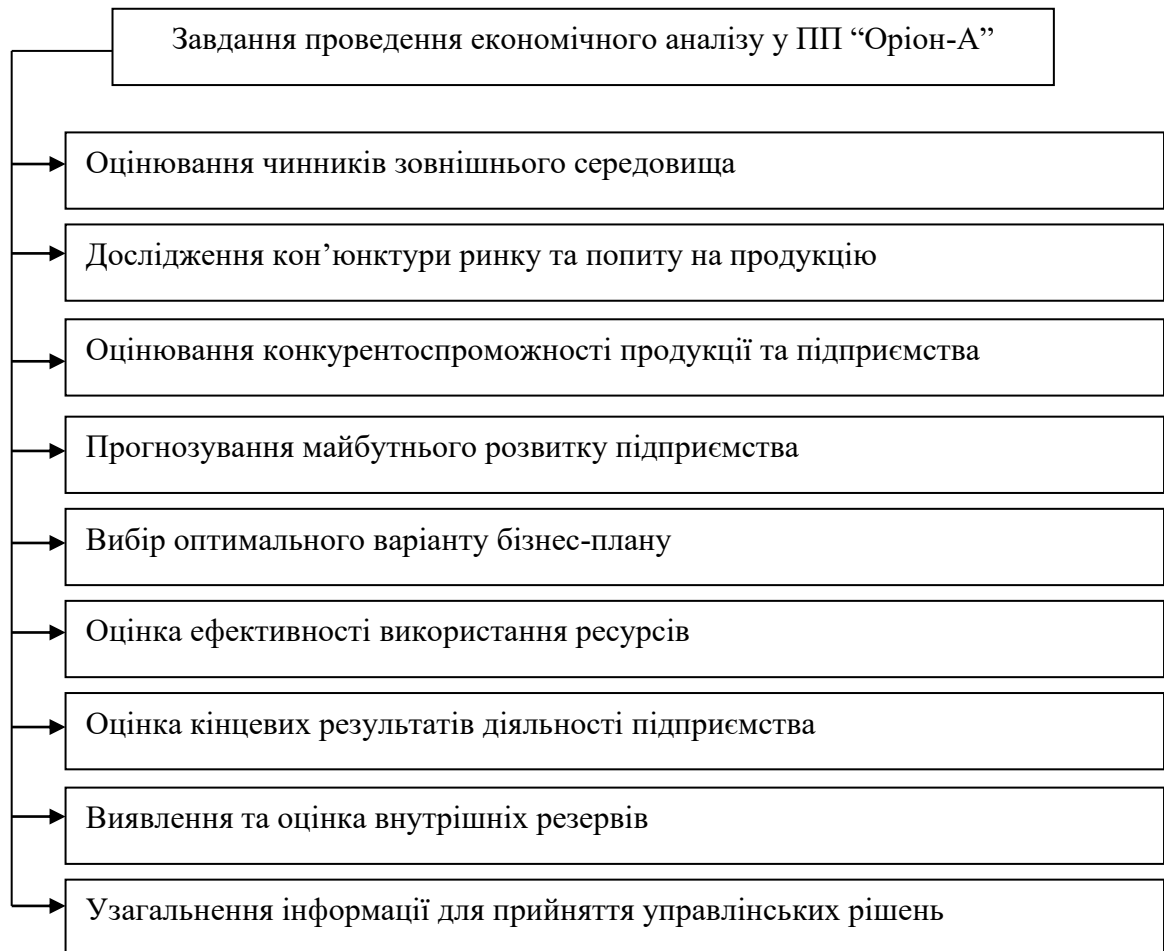

Рис. 3.3 Основні завдання для проведення економічного аналізу у ПП “Оріон-А”

Джерело: самостійно розроблено автором.

1. Оцінювання чинників зовнішнього середовища. ПП “Оріон-А” проводить ретельний аналіз зовнішніх факторів, які можуть впливати на його діяльність. Це включає оцінку економічних, політичних, правових та технологічних змін, які можуть мати значення для підприємства. Вивчення зовнішнього середовища допомагає визначити потенційні загрози і можливості, що впливають на стратегію розвитку підприємства.

2. Дослідження кон'юнктури ринку та попиту на продукцію. Підприємство аналізує ринкову кон'юнктуру, щоб зрозуміти поточні тенденції та потреби споживачів. Це включає вивчення попиту на продукцію, яку воно виробляє, а також дослідження поведінки існуючих та потенційних споживачів. Такий аналіз дозволяє оптимізувати виробництво і забезпечити максимальну відповідність продукції потребам ринку.

3. Оцінювання конкурентоспроможності продукції та підприємства. ПП "Оріон-А" регулярно оцінює свою конкурентоспроможність як на рівні окремих продуктів, так і в цілому підприємства. Це завдання включає аналіз якості продукції, цінової політики, інновацій та інших аспектів, що впливають на позицію підприємства на ринку. Виявлення сильних і слабких сторін у порівнянні з конкурентами дозволяє розробляти стратегії для покращення конкурентоспроможності.

4. Прогнозування майбутнього розвитку підприємства. Одним із завдань економічного аналізу є розробка прогнозів щодо подальшого розвитку ПП "Оріон-А". Це включає оцінку можливих змін у зовнішньому середовищі та внутрішніх ресурсах підприємства. Прогнозування допомагає планувати майбутню діяльність, з урахуванням потенційних ризиків та можливостей, і забезпечує основу для стратегічного управління.

5. Вибір оптимального варіанту бізнес-плану. На основі аналізу отриманих даних, підприємство розробляє кілька варіантів бізнес-плану і обирає найбільш оптимальний з них. Це завдання передбачає порівняння різних сценаріїв розвитку, враховуючи можливі витрати, ризики та потенційні вигоди. Вибір оптимального бізнес-плану дозволяє забезпечити стабільний розвиток підприємства в умовах невизначеності.

6. Оцінка ефективності використання ресурсів. ПП "Оріон-А" проводить аналіз ефективності використання трудових, матеріальних та фінансових ресурсів. Це включає вивчення продуктивності праці, оптимізації витрат на сировину та матеріали, а також ефективності інвестицій. Така

оцінка дозволяє виявити резерви для підвищення ефективності діяльності підприємства.

7. Оцінка кінцевих результатів діяльності підприємства. Підприємство також оцінює свої кінцеві результати, щоб зрозуміти, наскільки успішно воно досягає поставлених цілей. Це включає аналіз прибутковості, рентабельності, обсягів продажів та інших фінансових показників. Оцінка кінцевих результатів дозволяє оцінити ефективність стратегії та тактики, які використовуються підприємством.

8. Виявлення та оцінка внутрішніх резервів. ПП “Оріон-А” досліджує всі етапи виробничого процесу для виявлення можливих резервів підвищення ефективності. Це може включати оптимізацію виробничих процесів, зменшення витрат на сировину та матеріали, а також підвищення продуктивності праці. Виявлення та використання цих резервів дозволяє підприємству підвищити свою конкурентоспроможність.

9. Узагальнення інформації для прийняття управлінських рішень. Завершальним етапом економічного аналізу є узагальнення отриманої інформації та її використання для прийняття управлінських рішень. Це завдання включає підготовку аналітичних звітів, які допомагають керівництву підприємства розробляти ефективні стратегії, коригувати поточну діяльність та планувати майбутнє. Узагальнена інформація є основою для забезпечення успішного функціонування підприємства.

Також слід зазначити, що у ПП “Оріон-А” аналітична робота тісно пов'язана із системою бухгалтерського обліку, що забезпечує підприємству надійну базу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Бухгалтерський облік є джерелом точних і детальних фінансових даних, які використовуються для проведення аналізу всіх аспектів діяльності підприємства. Дані з бухгалтерії включають інформацію про доходи, витрати, активи, зобов'язання та інші показники, що дозволяють провести всебічний аналіз фінансового стану підприємства.

Крім того, система бухгалтерського обліку на ПП “Оріон-А” побудована таким чином, щоб відповідати потребам аналітичної роботи, що дозволяє отримувати не лише стандартну фінансову звітність, але й інші аналітичні дані, необхідні для поглибленого аналізу. Це включає спеціальні звіти, розрахунки і прогнозування, які допомагають керівництву приймати більш точні та обґрунтовані рішення. Такий підхід забезпечує ПП “Оріон-А” стабільний розвиток і конкурентні переваги на ринку. У зв’язку із цим нами представлена обліково-аналітична система досліджуваного підприємства (рис. 3.4).

Рис. 3.4 Обліково-аналітична система бухгалтерського обліку у ПП “Оріон-А”

Джерело: самостійно розроблено автором.

Аналіз результатів діяльності проводиться після завершення звітного періоду на основі фінансової звітності, яку підготовлює бухгалтерська служба на підставі даних бухгалтерського обліку. Отже, аналітична

інформація, яку отримує аналітичний відділ, має відповідати основним критеріям. Для цього під час контролю перевіряється точність відображення облікових даних у звітності, а за потреби – і в регістрах аналітичного та синтетичного обліку.

Крім того, важливо забезпечити своєчасність подання аналітичної інформації, щоб вона могла бути використана для прийняття управлінських рішень. Це вимагає чіткої організації роботи між бухгалтерським та аналітичним підрозділами. Злагоджена співпраця між цими відділами дозволяє забезпечити високу якість фінансової звітності, що є основою для проведення всебічного аналізу та подальшого планування діяльності підприємства.

3.2 Оцінка фінансових результатів підприємства в системі управління

У сучасних умовах ринкової економіки успішне функціонування підприємства залежить від ефективного управління його фінансовими результатами. Важливим елементом цього процесу є оцінка фінансових показників, яка дозволяє вчасно виявити сильні та слабкі сторони діяльності підприємства [34, с. 308]. Це, в свою чергу, надає можливість керівництву приймати обґрунтовані рішення щодо подальшого розвитку бізнесу.

ПП “Оріон-А” активно використовує систему управління для оптимізації своєї фінансової діяльності. Застосування сучасних методів оцінки фінансових результатів дозволяє керівникам підприємства контролювати рівень доходності, рентабельності та інших ключових показників, що відображають ефективність роботи підприємства. Ці показники відіграють важливу роль у формуванні стратегічних планів та тактичних рішень.

Метою даного дослідження є аналіз системи оцінки фінансових результатів на прикладі ПП “Оріон-А” та визначення шляхів підвищення її

ефективності. Особлива увага приділяється виявленню факторів, що впливають на фінансові результати, а також розробці рекомендацій щодо покращення фінансового стану підприємства в умовах нестабільного ринкового середовища.

Кожне підприємство в процесі своєї діяльності отримує доходи та несе відповідні витрати. Майбутні перспективи будь-якого підприємства, незалежно від сфери його діяльності, визначаються співвідношенням між доходами та витратами. Це співвідношення є ключовим показником ефективності управління ресурсами підприємства. Досягнення стабільного перевищення доходів над витратами свідчить про успішну стратегію розвитку та фінансову стійкість компанії. Відповідно, постійний моніторинг і аналіз цих показників є важливим завданням для керівництва, адже вони дозволяють своєчасно виявляти можливі ризики та коригувати стратегії управління для забезпечення довгострокової конкурентоспроможності.

Аналіз доходів і витрат уПП “Оріон-А” має важливе значення, оскільки дозволяє обґрунтувати шляхи збільшення доходів та зниження витрат компанії. Основні завдання цього аналізу включають:

- оцінку динаміки доходів і витрат для виявлення тенденцій у їхньому розвитку;
- дослідження структури доходів і витрат з метою виявлення структурних змін;
- розрахунок впливу різних факторів на виявлені зміни;
- виявлення потенційних резервів для зменшення витрат і збільшення обсягів реалізації продукції;
- розробку заходів для впровадження знайдених резервів у практичну діяльність.

До основних джерел інформації для аналізу доходів, витрат та фінансових результатів у ПП “Оріон-А” належать:

- бізнес-план підприємства;

- фінансова звітність, зокрема Форма №2-м “Звіт про фінансовий результат” (Додаток А);
- дані аналітичного бухгалтерського обліку (класи 7-9);
- Інтернет-ресурси;
- дані статистичної звітності;
- власні спостереження, результати анкетування та опитувань.

Аналіз доходів ПП “Оріон-А” починається з дослідження динаміки їх змін, тобто передбачається вивчення доходів за останні кілька років. Тому, проведемо аналіз динаміки отриманих доходів на підприємстві за чотири роки (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Аналіз динаміки доходів ПП “Оріон-А” за 2020-2023 рр.

Роки	Доходи підприємства, тис. грн	Темпи росту	
		базисні	ланцюгові
2020	59607	100	100
2021	106980,3	179,48	179,48
2022	73184,5	122,78	68,41
2023	100864,9	169,22	137,82

Джерело: самостійно розроблено автором.

На основі наведених даних проведемо аналіз динаміки доходів підприємства ПП “Оріон-А” за період 2020-2023 років. У 2020 р. доходи підприємства становили 59 607 тис. грн. Це базовий рік, тому темпи росту дорівнюють 100% як у базисному, так і в ланцюговому підходах. У 2021 р. доходи зросли до 106 980,3 тис. грн, що вказує на значне збільшення. Базисні темпи росту становлять 179,48%, що свідчить про майже двократне зростання доходів порівняно з 2020 роком. Ланцюгові темпи росту також дорівнюють 179,48%, що підтверджує суттєве зростання доходів порівняно з попереднім роком.

У 2022 р. доходи підприємства знизилися до 73 184,5 тис. грн. Базисні темпи росту становлять 122,78%, що все ще показує зростання доходів порівняно з 2020 роком, але воно значно уповільнилося. Ланцюгові темпи росту знизилися до 68,41%, що вказує на суттєве скорочення доходів порівняно з 2021 роком. У 2023 р. доходи підприємства знову зросли до 100 864,9 тис. грн. Базисні темпи росту становлять 169,22%, що показує, що підприємство відновило зростання доходів і наближається до рівня 2021 року. Ланцюгові темпи росту склали 137,82%, що свідчить про значне зростання порівняно з попереднім роком.

Таким чином, у 2021 році підприємство продемонструвало значне зростання доходів, що свідчить про успішний рік для ПП “Оріон-А”. У 2022 р. спостерігається значне скорочення доходів, що може бути наслідком зовнішніх або внутрішніх факторів, які вплинули на діяльність підприємства. У 2023 р. доходи знову зросли, що вказує на відновлення фінансової стабільності та можливе поліпшення економічної ситуації на підприємстві.

Наочне відображення отриманих результатів наведено на рис. 3.5.

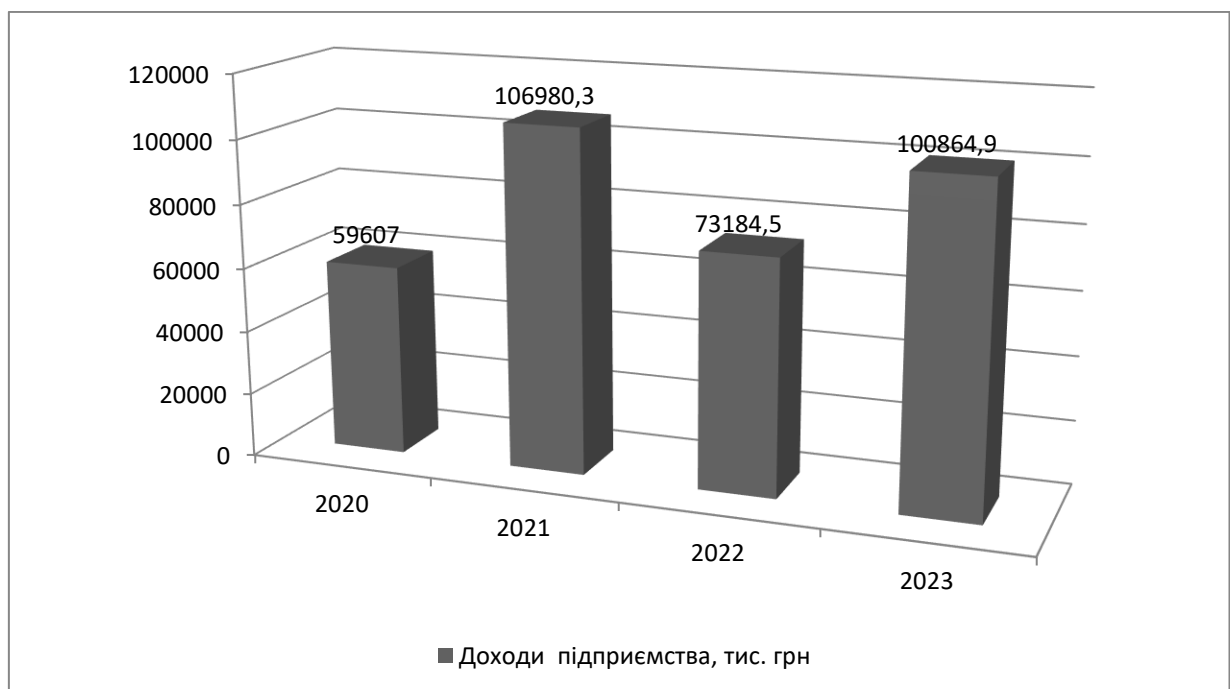

Рис. 3.5 Динаміка доходів ПП “Оріон-А” за 2020-2023 рр.

Джерело: самостійно розроблено автором.

Наступним важливим кроком є аналіз структури доходів ПП “Оріон-А” за 2022-2023 рр (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Аналіз структури доходів ПП “Оріон-А” за 2022-2023 рр.

Показник	Дохід, тис. грн.		Питома вага, %		Відхилення	
	2022 р.	2023 р.	2022 р.	2023 р.	тис. грн.	в.п.
Чистий дохід від реалізації продукції	60290,3	89086,4	82,38	88,32	28796,1	5,94
Інші операційні доходи	1119,3	2661,3	1,53	2,64	1542	1,11
Інші доходи	11774,9	9117,2	16,09	9,04	-2657,7	-7,05
Разом	73184,5	100864,9	100	100	27680,4	0,00

Джерело: самостійно розроблено автором.

Як бачимо, чистий дохід від реалізації продукції у 2022 р. становив 60 290,3 тис. грн, що складало 82,38% від загального доходу. У 2023 р. дохід зріс до 89 086,4 тис. грн, що відповідає 88,32% загального доходу. Відбулося збільшення на 28 796,1 тис. грн (питома вага зросла на 5,94 в.п.). Це свідчить про значне зростання доходів від реалізації продукції та підвищення її частки в загальній структурі доходів підприємства.

Інші операційні доходи у 2022 р. складали 1 119,3 тис. грн, або 1,53% від загального доходу. У 2023 р. зросли до 2 661,3 тис. грн, що складає 2,64% від загального доходу. Відбулося збільшення інших операційних доходів у звітному році на 1 542 тис. грн (питома вага зросла на 1,11 в.п.) та підвищення їх частки в загальній структурі.

Щодо інших доходів, то у 2022 р. вони складали 11 774,9 тис. грн, що дорівнює 16,09% загального доходу. У 2023 р. знизилися до 9 117,2 тис. грн, що складає 9,04% від загального доходу. Відбулося зменшення інших доходів у звітному році на 2 657,7 тис. грн (питома вага зменшилася на 7,05 в.п.).

Таким чином, загальний дохід підприємства зріс з 73 184,5 тис. грн у 2022 році до 100 864,9 тис. грн у 2023 році, що становить збільшення на 27 680,4 тис. грн. Основне зростання доходів відбулося за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції, що стало основним джерелом доходів підприємства в 2023 році. Водночас спостерігається зниження інших доходів, що призвело до зменшення їх частки в загальній структурі доходів підприємства. Наочне відображення зміни частки доходів у ПП “Оріон-А” за 2022-2023 рр. наведено на рис. 3.6.

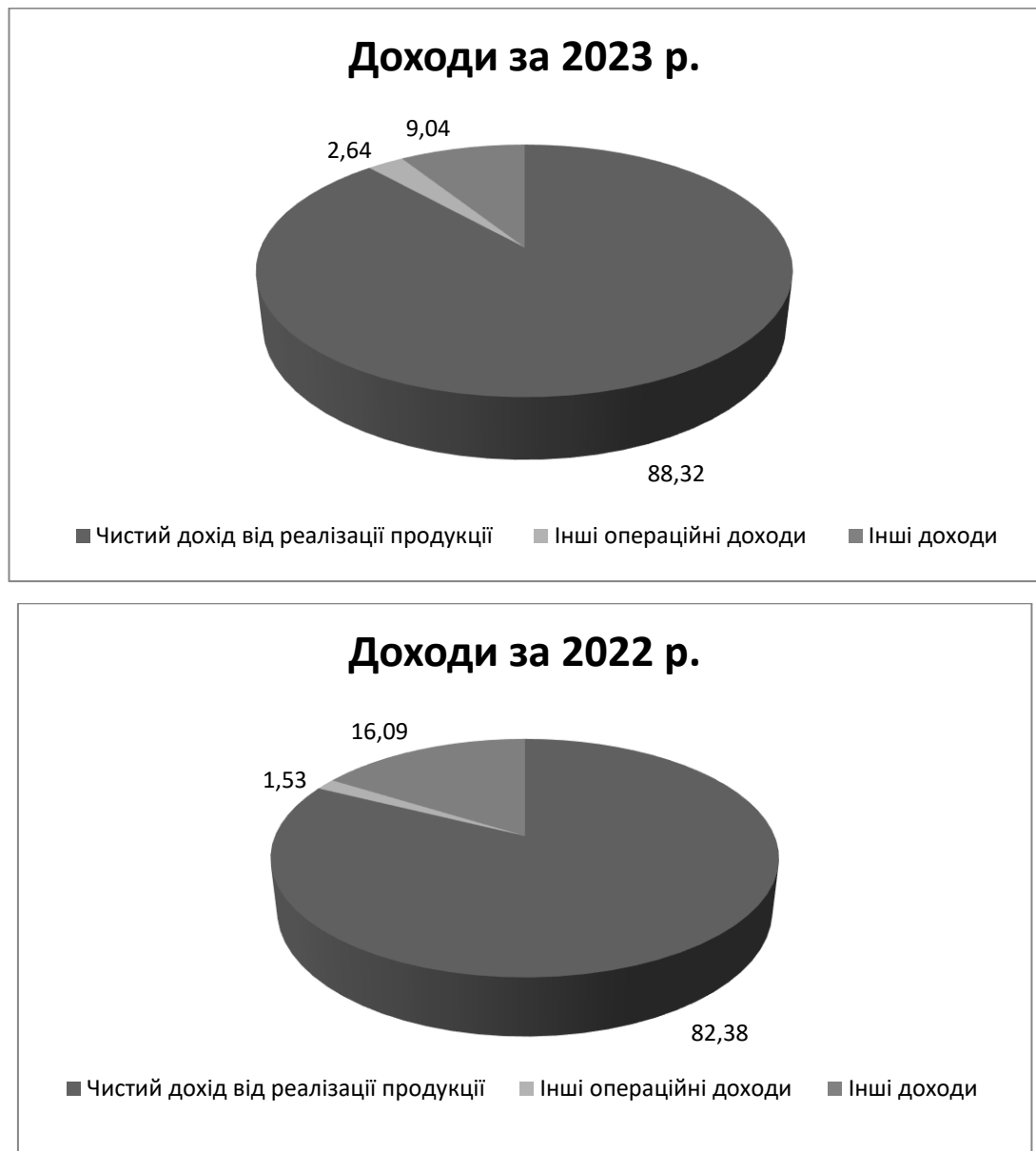

Рис. 3.6 Питома вага доходів ПП “Оріон-А” за 2022-2023 рр.

Джерело: самостійно розроблено автором.

Аналіз витрат ПП “Оріон-А” також розпочинається з дослідження динаміки їх змін, тобто передбачається вивчення витрат за останні кілька років. Тому, проведемо аналіз динаміки понесених витрат на підприємстві за чотири роки (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Аналіз динаміки витрат ПП “Оріон-А” за 2020-2023 рр.

Роки	Витрати підприємства, тис. грн	Темпи росту	
		базисні	ланцюгові
2020	44876,1	100	100
2021	56534	125,98	125,98
2022	46340,9	103,26	81,97
2023	76108,4	169,60	164,24

Джерело: самостійно розроблено автором.

Аналіз витрат підприємства за період 2020-2023 років демонструє значні коливання. У 2020 році витрати становили 44 876,1 тис. грн, що є базовим показником для подальшого аналізу. У 2021 році витрати зросли до 56 534 тис. грн, що вказує на суттєве збільшення витрат на 25,98% як у базисному, так і в ланцюговому розрахунках.

Проте в 2022 році витрати знизилися до 46 340,9 тис. грн, що лише на 3,26% перевищує рівень 2020 року. Ланцюговий темп росту в цей період також значно знизився до 81,97%, що свідчить про скорочення витрат у порівнянні з 2021 роком.

У 2023 році витрати знову різко зросли до 76 108,4 тис. грн, що становить 169,60% від рівня 2020 року. Ланцюговий темп росту також значно збільшився до 164,24% порівняно з попереднім роком. Це вказує на те, що підприємство зазнало значного збільшення витрат у 2023 році, що може бути пов'язано з різними внутрішніми або зовнішніми факторами.

Різке зростання витрат у 2023 році, порівняно з попередніми роками, може свідчити про зміну стратегії підприємства або про вплив зовнішніх

чинників, таких як інфляція, підвищення цін на сировину або збільшення операційних витрат. Така динаміка витрат потребує ретельного аналізу, щоб визначити причини цього зростання та оцінити їхній вплив на фінансову стабільність підприємства.

Наочне відображення отриманих результатів наведено на рис. 3.7.

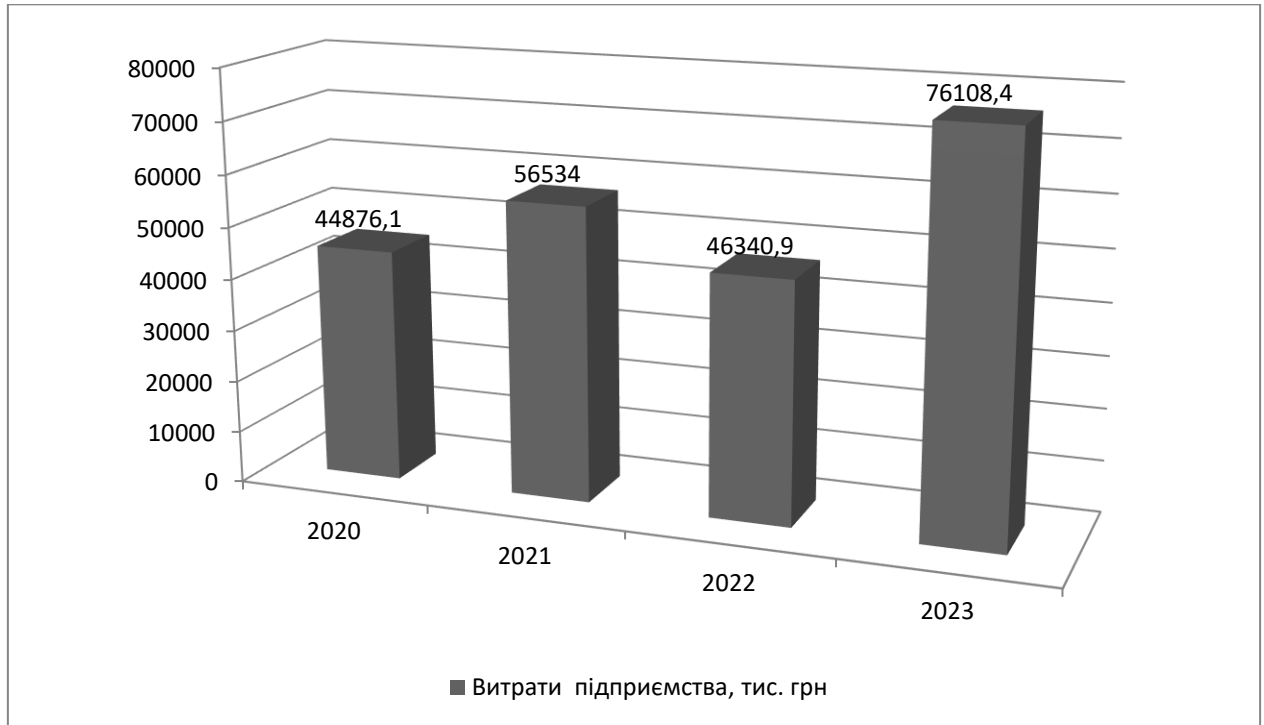

Рис. 3.7 Динаміка витрат ПП “Оріон-А” за 2020-2023 рр.

Джерело: самостійно розроблено автором.

Наступним ключовим кроком є здійснення аналізу витрат підприємства (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Аналіз структуривитрат ПП “Оріон-А” за 2022-2023 рр.

Показник	Витрати тис. грн.		Питома вага, %		Відхилення	
	2022 р.	2023 р.	2022 р.	2023 р.	тис. грн.	в.п.
Собівартість реалізованої продукції	35138,3	62717,9	75,83	82,41	27579,6	6,58
Інші операційні витрати	907,8	2114	1,96	2,78	1206,2	0,82
Інші витрати	10294,8	11276,5	22,22	14,82	981,7	-7,40
Разом	46340,9	76108,4	100	100	29767,5	0,00

Джерело: самостійно розроблено автором.

У період з 2022 до 2023 року підприємство значно збільшило свої витрати, що знайшло відображення у зростанні загальної суми витрат на 29 767,5 тис. грн. Основний приріст витрат припав на собівартість реалізованої продукції, яка зросла на 27 579,6 тис. грн., підвищивши свою питому вагу в загальній структурі витрат з 75,83% до 82,41%. Інші операційні витрати також зросли, проте їх частка в загальній структурі витрат залишилася незначною, збільшившись лише на 0,82 в.п. з 1,96% до 2,78%. Водночас інші витрати підприємства зросли на 981,7 тис. грн., але їх питома вага в загальній структурі витрат знизилася на 7,40 в.п., з 22,22% до 14,82%. Загалом, структура витрат демонструє зростання витрат на основну діяльність підприємства, що може свідчити про підвищення собівартості продукції.

Наочне відображення зміни частки витрат у ПП “Оріон-А” за 2022-2023 рр. наведено на рис. 3.8.

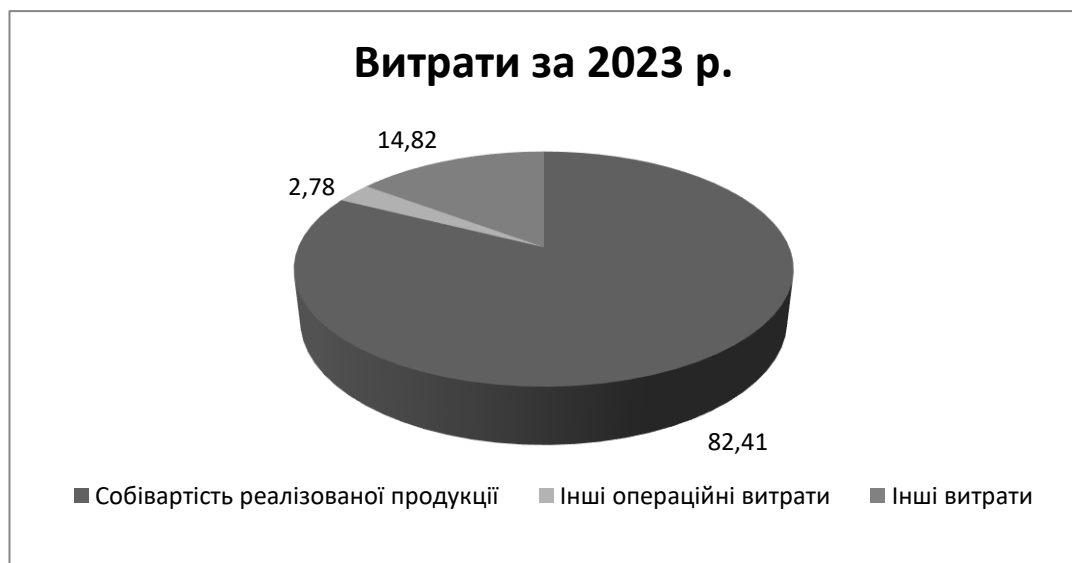

Рис. 3.6 Питома вага витрат ПП “Оріон-А” за 2022-2023 рр.

Джерело: самостійно розроблено автором.

Фінансовий результат підприємства може проявлятися у вигляді прибутку або збитку, залежно від того, як співвідносяться його доходи та витрати. Для визначення факторів, що впливають на фінансовий результат, необхідно здійснювати їх детальний аналіз. Тому, проведемо аналіз динаміки понесених витрат на підприємстві за чотири роки (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

**Аналіз динаміки фінансових результатів ПП “Оріон-А”
за 2020-2023 рр.**

Роки	Фінансові результати підприємства (прибуток), тис. грн	Темпи росту	
		базисні	ланцюгові
2020	14730,9	100	100
2021	50446,3	342,45	342,45
2022	26843,6	182,23	53,21
2023	24756,5	168,06	92,22

Джерело: самостійно розроблено автором.

У період з 2020 по 2023 рік фінансові результати підприємства зазнали значних коливань. У 2021 році підприємство досягло суттєвого зростання прибутку, який зріс на 342,45% порівняно з базовим 2020 роком. Однак, у

2022 році темпи зростання різко сповільнилися, з базисним зростанням прибутку на 182,23%, а ланцюговий темп росту знизився до 53,21%. У 2023 році відбулося подальше зниження прибутку, при цьому базисний темп росту склав 168,06%, а ланцюговий зменшився до 92,22%. Це може свідчити про вплив різних зовнішніх та внутрішніх факторів, які негативно вплинули на фінансовий результат підприємства у 2022 та 2023 роках, попри значний приріст у 2021 році.

Наочне відображення динаміки фінансових результатів ПП “Оріон-А” за 2020-2023 рр. наведено на рис. 3.7.

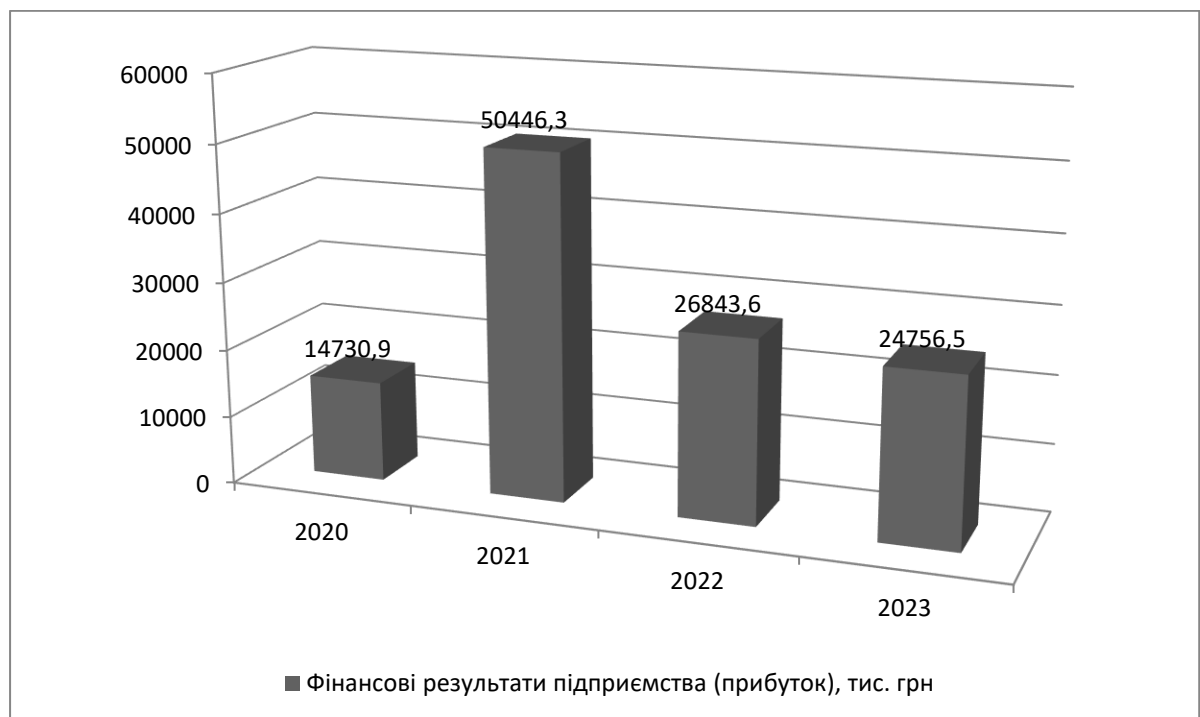

Рис. 3.7 Динаміка фінансових результатів ПП “Оріон-А” за 2020-2023 рр.

Джерело: самостійно розроблено автором.

Таким чином, оцінка фінансових результатів підприємства є ключовим елементом в системі управління, оскільки дозволяє керівництву приймати обґрунтовані рішення щодо розвитку бізнесу. Аналіз фінансових показників, таких як прибуток, доходи та витрати, дозволяє виявити сильні та слабкі

сторони діяльності підприємства, визначити ефективність використання ресурсів та виявити основні фактори, що впливають на фінансовий результат. Крім того, регулярний моніторинг фінансових результатів дозволяє своєчасно вносити корективи в стратегію управління, що сприяє підвищенню стабільності та конкурентоспроможності підприємства в умовах ринкової економіки.

3.3 Напрямки удосконалення аналізу фінансових результатів на підприємстві

Сьогодні економічний аналіз відіграє важливу роль в оптимізації облікової, податкової, інвестиційної, кредитної та маркетингової політики підприємств. Водночас практичний досвід показує, що потенціал економічного аналізу для вирішення цих завдань не використовується на багатьох підприємствах у повній мірі.

Це свідчить про наявність значних резервів для підвищення ефективності використання економічного аналізу в управлінні підприємством. Недостатнє використання можливостей аналізу часто пов'язане з відсутністю необхідних компетенцій серед персоналу, застарілими методиками або недосконалими інформаційними системами, які не дозволяють отримувати актуальні та точні дані. Як наслідок, управлінські рішення базуються на неповній інформації, що може призводити до помилок і втрат [35, с. 226].

Для того щоб розкрити потенціал економічного аналізу, підприємствам необхідно інвестувати у навчання персоналу, модернізацію інформаційних технологій і впровадження нових методів аналізу. Це дозволить не лише підвищити якість прийняття рішень, але й зробити підприємство більш гнучким і здатним ефективно реагувати на зміни ринкових умов.

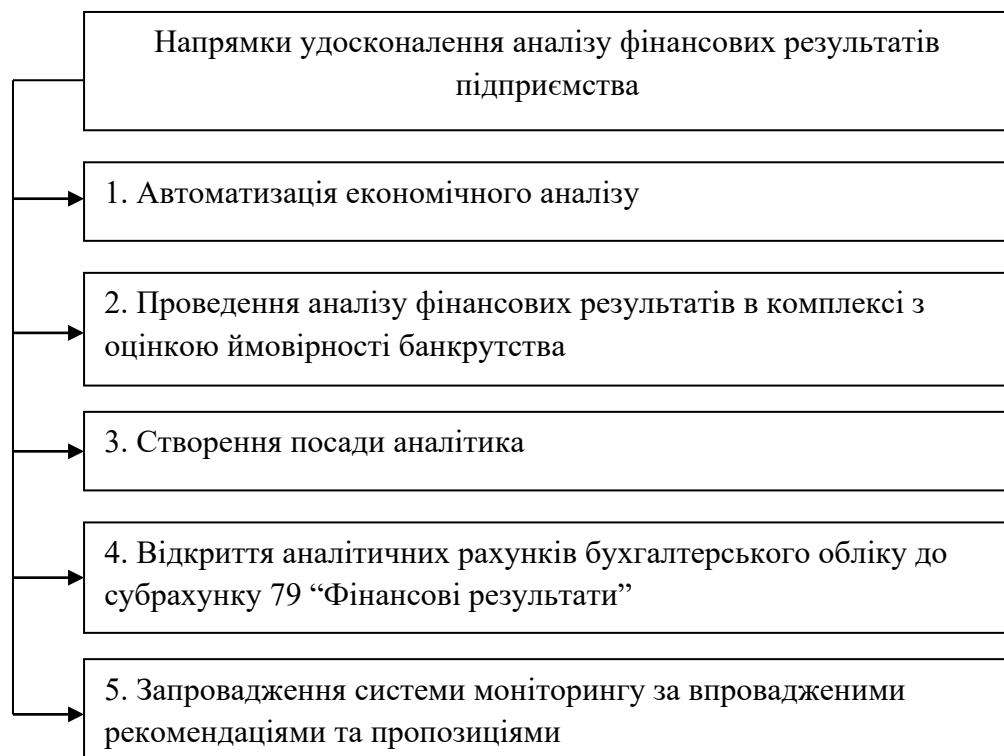
У випадку ПП “Оріон-А” позитивним аспектом є те, що підприємство самостійно проводить економічний аналіз своєї діяльності. А це дозволяє

керівництву оперативно отримувати необхідну інформацію для прийняття обґрунтованих рішень та своєчасно виявляти потенційні проблеми. Завдяки такому підходу, підприємство може швидко адаптувати свою стратегію до змін у ринкових умовах, що сприяє підвищенню його конкурентоспроможності та стабільному розвитку. Проте, досліджуючи це питання, нами було виокремлено ряд проблем, а саме:

- недостатня деталізація аналізу, що призводить до спрощення висновків; відсутність систематичного підходу до проведення аналізу, через що не всі аспекти діяльності враховуються;
- обмежене використання сучасних інструментів та методів, що може впливати на точність та своєчасність отриманих даних;
- весь аналіз здійснюється вручну, що збільшує ймовірність технічних помилок і значно уповільнює процес обробки інформації;
- недостатня інтеграція аналізу з іншими управлінськими процесами, що ускладнює прийняття комплексних і узгоджених рішень на рівні всього підприємства.

Для вирішення цих проблем у системі аналізу фінансових результатів досліджуваного підприємства нами розроблено наступні напрямки удосконалення (рис. 3.8).

Одним із напрямків удосконалення є автоматизація економічного аналізу. Автоматизація дозволяє значно підвищити точність, швидкість та ефективність аналізу за рахунок використання спеціалізованого програмного забезпечення. Це забезпечує можливість обробляти великі обсяги даних, виконувати складні розрахунки та генерувати аналітичні звіти з мінімальним втручанням людини [36, с. 69]. Крім того, автоматизовані системи можуть забезпечити інтеграцію з іншими інформаційними системами підприємства, що сприяє оперативному отриманню актуальної інформації та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

**Рис. 3.8 Напрямки удосконалення аналізу фінансових результатів у
ПП "Оріон-А"**

Джерело: самостійно розроблено автором.

Сучасні комп'ютерні технології, включаючи ті, що застосовуються для автоматизації управління підприємствами, надають необхідні умови для вдосконалення оперативного аналізу їхньої діяльності. Завдяки цим технологіям можна швидко отримувати дані про виконання виробничих планів, дотримання договірних зобов'язань, стан розрахунків та інші важливі аспекти.

Автоматизація економічного аналізу сприяє зниженню ризиків, пов'язаних із людським фактором, зменшуючи ймовірність помилок при введенні даних, розрахунках та інтерпретації результатів. Автоматизовані системи можуть використовувати алгоритми машинного навчання та штучного інтелекту для прогнозування фінансових результатів та виявлення

потенційних проблем на ранніх етапах. Це дозволить ПП “Оріон-А” більш ефективно планувати свою діяльність і оптимізувати використання ресурсів.

Проведення економічного аналізу фінансових результатів у поєднанні з оцінкою ймовірності банкрутства є важливим напрямком удосконалення. Важливість такого підходу полягає в тому, що він дозволяє не лише оцінити поточний фінансовий стан ПП “Оріон-А”, але й передбачити потенційні ризики, пов'язані з можливим банкрутством. Це дозволяє керівництву підприємства вчасно вжити необхідних заходів для запобігання негативним наслідкам.

Комплексний аналіз, який включає оцінку ймовірності банкрутства, передбачає використання різних фінансових коефіцієнтів і моделей прогнозування. Такі методи, як моделі Альтмана або Спрінгейта, дозволяють більш точно визначити ступінь фінансової нестабільності підприємства. Використання цих моделей допомагає виявити слабкі місця в фінансовій структурі компанії та зосередити увагу на критичних аспектах, що потребують корекції.

Інтеграція оцінки ймовірності банкрутства у загальний економічний аналіз надає підприємству можливість побудувати більш стійку та прогнозовану фінансову стратегію [37, с. 289]. Це дозволяє зменшити ризики втрати капіталу та підвищити довіру інвесторів і партнерів. Такий підхід також сприяє більш ефективному управлінню фінансовими ресурсами та покращенню загальної конкурентоспроможності ПП “Оріон-А” на ринку.

Створення посади аналітика є важливим кроком для удосконалення економічного аналізу фінансових результатів. Аналітик, як спеціаліст з економічного аналізу, може забезпечити більш глибокий і комплексний підхід до оцінки фінансових показників ПП “Оріон-А”. Завдяки наявності такої посади, компанія отримує можливість регулярно проводити детальний аналіз своїх фінансових результатів і виявляти тенденції, які могли б залишитися непоміченими без спеціалізованого аналізу.

Аналітик може займатися не лише оцінкою фінансових результатів, але й розробкою прогнозів на основі аналізу минулих даних та поточної ситуації на ринку. Це дозволяє ПП “Оріон-А” завчасно готуватися до можливих змін в економічному середовищі і адаптувати свою стратегію відповідно до нових викликів. Крім того, аналітик може розробляти рекомендації для покращення фінансових показників, що сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства [38, с. 133].

Наявність аналітика також сприяє підвищенню якості управлінських рішень, оскільки він може забезпечити керівництво необхідною інформацією для прийняття обґрунтованих рішень. Це особливо важливо в умовах нестабільної економічної ситуації, коли точність та своєчасність аналізу фінансових результатів може мати вирішальне значення для успіху ПП “Оріон-А”.

Відкриття аналітичних рахунків бухгалтерського обліку до субрахунку 79 “Фінансові результати” дозволяє підприємству більш детально та чітко відображати свої фінансові показники. Аналітичні рахунки дозволяють деталізувати фінансові результати за різними напрямками діяльності, такими як окремі види продукції, проекти або в майбутньому підрозділи ПП “Оріон-А”. Це сприяє більш точному розподілу витрат і доходів між різними сегментами бізнесу, що в свою чергу допомагає підприємству зосередитися на найбільш прибуткових напрямках. Такий підхід також дозволяє виявляти неефективні ділянки діяльності та розробляти шляхи їх покращення.

Чітке розмежування результатів за видами діяльності відіграє важливу роль в оцінці фінансово-господарської діяльності ПП “Оріон-А”. Для досліджуваного підприємства особливо значущим є поділ результатів операційної діяльності, зокрема виділення результатів основної діяльності та іншої операційної діяльності. Це важливо, оскільки головним джерелом прибутку для ПП “Оріон-А” є реалізація сільськогосподарської продукції. З огляду на це, виникає потреба у розмежованому відображенні фінансових

результатів в обліку. Для цього доцільно ввести відповідні аналітичні рахунки до рахунку 791 “Результат операційної діяльності”, такі як:

- 791.1 “Результат основної операційної діяльності”;
- 791.2 “Результат іншої операційної діяльності”.

Деталізація інформації щодо формування фінансових результатів основної діяльності орієнтована на задоволення потреб користувачів облікових даних на різних рівнях управління. Вона необхідна для точного визначення та обліку собівартості, а також доходів від реалізації за місцями їхнього виникнення (підрозділи), групами та асортиментом товарів, а також категоріями покупців.

Отже, для обліку фінансових результатів основної діяльності підприємств доцільно використовувати аналітичні субрахунки, рекомендовані для досліджуваного підприємства, з деталізацією наступної інформації:

- аналітичний рахунок для обліку фінансових результатів за категоріями покупців;
- аналітичний рахунок для обліку фінансових результатів за місцями формування (виникнення) прибутку;
- аналітичний рахунок для обліку фінансових результатів за групами (асортиментом) товарів.

Запровадження системи моніторингу за впровадженими рекомендаціями та пропозиціями є важливим для забезпечення ефективності економічного аналізу фінансових результатів. Така система дозволяє відстежувати реалізацію запропонованих заходів і оцінювати їх вплив на фінансовий стан ПП “Оріон-А”. Це дає можливість своєчасно вносити корективи в реалізовані заходи, якщо вони не дають очікуваних результатів.

Моніторинг також сприяє підвищенню відповідальності за виконання прийнятих рішень. Завдяки регулярному контролю за впровадженням рекомендацій, керівництво може оцінювати ефективність роботи підрозділів та окремих працівників. Це дозволяє покращити координацію дій усередині

ПП “Оріон-А” та забезпечити більш оперативну реакцію на зміни в економічному середовищі.

Запровадження такої системи також підвищує якість стратегічного планування, оскільки дозволяє підприємству аналізувати результати впроваджених заходів у довгостроковій перспективі [39, с. 135]. Це допомагає не лише оптимізувати поточну діяльність, але й формувати ефективнішу стратегію розвитку на майбутнє. Система моніторингу стає важливим інструментом управління, що забезпечує підприємству конкурентну перевагу на ринку.

Таким чином, удосконалення аналізу фінансових результатів на ПП “Оріон-А” є ключовим фактором для забезпечення його стійкості та ефективності в умовах мінливої економічної ситуації. Впровадження автоматизації, проведення комплексного аналізу з оцінкою ймовірності банкрутства, створення посади аналітика, а також використання аналітичних субрахунків дозволяють глибше розуміти фінансові процеси та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Кожен з цих напрямків сприяє підвищенню точності і швидкості аналізу, а також забезпечує більш точне планування та прогнозування фінансових результатів ПП “Оріон-А”.

Реалізація цих заходів дозволяє не лише вчасно реагувати на зміни в ринковому середовищі, але й підвищує конкурентоспроможність досліджуваного підприємства за рахунок оптимізації витрат та максимізації прибутків. Запровадження системи моніторингу за впровадженими рекомендаціями та пропозиціями забезпечує постійний контроль за ефективністю виконання рішень, що сприяє досягненню довгострокових цілей ПП “Оріон-А” та покращенню його фінансових показників.

Висновки до розділу 3

Аналіз діяльності підприємства є важливим інструментом для оцінки його ефективності, виявлення проблемних ділянок і прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Основні принципи аналізу базуються на систематичності, комплексності та об'єктивності. Джерелами інформації на підприємстві є фінансова звітність, бухгалтерські документи, дані про виробництво, реалізацію продукції, витрати та інші показники діяльності. Результати економічного аналізу забезпечують керівництво ПП “Оріон-А” необхідною інформацією для прийняття стратегічних і оперативних рішень. Завдяки цьому аналізу можна виявити напрями діяльності, що потребують вдосконалення, виявити резерви для зростання та визначити ризики, які потрібно враховувати в подальшій роботі.

За результатами проведеного аналізу абсолютних і відносних показників фінансових результатів діяльності досліджуваного підприємства можна зробити висновок, що динаміка доходів станом на 2023 рік є позитивною, оскільки доходи підприємства щорічно зростають. Основну частину доходів формують доходи від основної діяльності. Водночас з доходами пропорційно збільшуються й витрати, з яких значну частку складають витрати від операційної діяльності. Кінцевим результатом роботи підприємства є прибуток, який також демонструє позитивну тенденцію.

У ПП “Оріон-А” позитивним аспектом є те, що підприємство самостійно проводить економічний аналіз своєї діяльності. А це дозволяє керівництву оперативно отримувати необхідну інформацію для прийняття обґрунтованих рішень. Завдяки такому підходу, підприємство може швидко адаптувати свою стратегію до змін у ринкових умовах. Під час дослідження напрямів удосконалення проведення аналізу, а саме: недостатня деталізація аналізу, що призводить до спрощення висновків; відсутність систематичного підходу до проведення аналізу, через що не всі аспекти діяльності

враховуються; обмежене використання сучасних інструментів та методів, що може впливати на точність та своєчасність отриманих даних; весь аналіз здійснюється вручну, що збільшує ймовірність технічних помилок і значно уповільнює процес обробки інформації; недостатня інтеграція аналізу з іншими управлінськими процесами, що ускладнює прийняття комплексних і узгоджених рішень на рівні всього підприємства.

За результатами аналізу абсолютних і відносних показників фінансових результатів діяльності досліджуваного підприємства можна зробити висновок, що динаміка доходів у 2023 році є позитивною, оскільки доходи підприємства стабільно зростають. Основну частину доходів становлять доходи від основної діяльності. Одночасно з доходами пропорційно зростають і витрати, з яких значну частку складають витрати операційної діяльності. Кінцевим результатом діяльності підприємства є прибуток, який також демонструє позитивну тенденцію.

ВИСНОВОК

У результаті проведених досліджень теоретичних основ та методичних засад обліку, контролю і аналізу фінансових результатів в системі управління підприємством, у кваліфікаційній роботі можна викласти наступне:

Фінансовий результат суб'єкта господарювання є співвідношенням доходів і витрат, яке слугує для якісної характеристики діяльності підприємства. Це, у свою чергу, відображає зміни у власному капіталі: у разі прибутку відбувається його збільшення, а у випадку збитку – зменшення. Вітчизняна практика бухгалтерського обліку виділяє три підходи до визначення сутності фінансових результатів: податковий, управлінський і економічний. Одним із основних завдань визначення фінансових результатів в системі управління підприємством є виявлення можливостей для зростання прибутку.

Дослідження нормативно-правового забезпечення обліку, контролю і аналізу фінансових результатів підприємства виявляється актуальним та важливим завданням для забезпечення ефективного функціонування підприємства в умовах сучасного ринкового середовища. До основних нормативно-правових актів з обліку, контролю і аналізу фінансових результатів є: Податковий кодекс України, Господарський кодекс України, Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, Постанова КМУ “Про затвердження Порядку подання фінансової звітності”, НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, НП(С)БО 15 “Дохід”, НП(С)БО 16 “Витрати” тощо.

Облік і контроль фінансових результатів є важливою складовою системи управління підприємством, оскільки забезпечують інформаційну основу для прийняття стратегічних і тактичних рішень. Інформаційна функція обліку та контролю фінансових результатів підприємства також орієнтована на забезпечення доступності та своєчасності інформації. Роль і місце обліку та контролю фінансових результатів в системі управління

підприємством полягає в наступному: підстава для стратегічних рішень, засіб оперативного управління, елемент управління ризиками, інформаційна основа для зацікавлених сторін, база для управління ліквідністю та ресурсами.

Вивчення особливостей обліку фінансових результатів проведено на прикладі діяльності приватного підприємства “Оріон-А”, що надає всі можливості для дослідження зазначених завдань. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві включає кілька компонентів, а саме: методичний; організаційний; технічний. Фінансові результати у ПП “Оріон-А” визначаються шляхом систематичного закриття всіх рахунків доходів і витрат відповідно до структури господарських операцій компанії на рахунок 79 “Фінансові результати”.

Методика здійснення обліку та контролю фінансових результатів в системі управління підприємством є не лише інструментом внутрішнього контролю, але й стратегічною складовою, яка спрямована на досягнення фінансової стабільності, ефективності та конкурентоспроможності. На ПП “Оріон-А” облік витрат з усіх видів діяльності здійснюється та відображається у бухгалтерському обліку за допомогою створення первинних документів та складання бухгалтерських записів. Витрати, що понесені підприємством у результаті його операційної та іншої діяльності, реєструються та підсумовуються на рахунках класу 9 “Витрати діяльності”. Дохід, отриманий від різних видів діяльності компанії, відображається на рахунках класу 7 “Доходи і результати”.

Удосконалення облікових і контрольних процесів на підприємстві відіграє ключову роль у забезпеченні точності та достовірності фінансової звітності, ефективного управління ресурсами, виявленні та мінімізації ризиків, а також в управлінні стратегічними ресурсами компанії. Незважаючи на тимчасові труднощі, ПП “Оріон-А” продовжує визначати стратегічні цілі на майбутнє і активно працює над їх досягненням, а саме: в 2024 р. установити нову посаду маркетолога з метою проведення всебічного

аналізу ринку споживачів; розширити географію реалізації продукції компанії, включаючи потенційно нові ринки до 2026 року; упродовж 2024-2026 років слід здійснювати нагляд за рівнями дебіторської та кредиторської заборгованості, з особливою увагою до першої, яку необхідно звести на мінімальний рівень; підвищити продуктивність праці шляхом можливо найбільшого розширення кадрового складу та придбання необхідного виробничого обладнання.

Під час проведення економічного аналізу ПП “Оріон-А” ставить перед собою ряд завдань, які допомагають досягти глибокого розуміння фінансово-економічного стану підприємства та забезпечити його подальший розвиток, а саме: оцінювання чинників зовнішнього середовища; дослідження кон’юнктури ринку та попиту на продукцію; оцінювання конкурентоспроможності продукції та підприємства; прогнозування майбутнього розвитку підприємства; вибір оптимального варіанту бізнес-плану; оцінка ефективності використання ресурсів; оцінка кінцевих результатів діяльності підприємства; виявлення та оцінка внутрішніх резервів; узагальнення інформації для прийняття управлінських рішень.

Для того щоб розкрити потенціал економічного аналізу, підприємствам необхідно інвестувати у навчання персоналу, модернізацію інформаційних технологій і впровадження нових методів аналізу. У системі аналізу фінансових результатів досліджуваного підприємства нами розроблено наступні напрямки удосконалення: автоматизація економічного аналізу; проведення аналізу фінансових результатів в комплексі з оцінкою ймовірності банкрутства; створення посади аналітика, відкриття аналітичних рахунків бухгалтерського обліку до субрахунку 79 “Фінансові результати”; запровадження системи моніторингу за впровадженими рекомендаціями та пропозиціями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зудова І.Ю., Стась О.Г. Сутність та значення фінансових показників в системі функціонування підприємства. *Молодий вчений*. 2017. № 10 (50). С. 893–897.
2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник. Житомир: Рута, 2001. 672 с.
3. Загородній А. Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник: навчальний посібник. К.: Знання, 2010. 1072 с.
4. Кучеренко Т.Є. Облікова політика фінансової звітності в національних стандартах. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2009. № 9. С. 16–25.
5. Мочерний С. В. Короткий курс економічної теорії: навч. посіб. Т. : Екон. думка, 2000. 324 с.
6. Патарідзе-Вишинська М.В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. №2. С. 25-37.
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 12.12.2023 р.).
8. Міжнародні стандарти фінансової звітності від 12.03.2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text (дата звернення: 12.12.2023 р.).
9. Шипіна С.Б. Бухгалтерський облік і контроль фінансових результатів: теоретико-методичний аспект: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Житомир, 2013. 23 с.
10. Гавриленко О.Є. Облік і внутрішній контроль фінансових результатів на підприємствах міського транспорту: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Одеса, 2019. 21 с.

11. Лопатовський В.Г., Красуцький Р.І. Особливості формування та використання інформації про фінансові результати діяльності господарюючого суб'єкта як результативного показника його обліку та звітності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 1. С. 142–147.

12. Шлапак Д.В. Фінансові результати діяльності підприємства: сутність, порядок формування та відображення в обліку. X Всеукраїнська науково-практична конференція «Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України» (Одеса, 16-20 травня 2016 р.). С. 85-88.

13. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2146-VIII – VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення 12.12.2023 р.).

14. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 12.12.2023 р.).

15. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 12.12.2023 р.).

16. Постанова КМУ “Про затвердження Порядку подання фінансової звітності” від 28.02.2000 р. № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення 12.12.2023 р.).

17. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 12.12.2023 р.).

18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 “Консолідована фінансова звітність” від 27.06.2013 р. № 628. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text> (дата звернення 12.12.2023 р.).

19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах” від 28.05.1999 р. від № 137. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99#Text> (дата звернення 12.12.2023 р.).

20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід” від № 29.11.1999 р. 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення 12.12.2023 р.).

21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати” від № 31.12.1999 р. 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення 12.12.2023 р.).

22. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності від 28.03.2013 р. № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text> (дата звернення 12.12.2023 р.).

23. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 12.12.2023 р.).

24. Косташ Т.В., Смола Р.В. Роль управлінського обліку в прийнятті управлінських рішень. *Ефективна економіка*. URL: https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2567/1/Kostash%20T.%2C%20Smola%20%D0%9C.%20_article.pdf (дата звернення 14.12.2023 р.).

25. Майдуда Г.С. Місце і роль бухгалтерського обліку у формуванні інформації для управління фінансовими ресурсами на відтворення основних засобів. *Ефективна економіка*. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4402> (дата звернення 14.12.2023 р.).

26. Косата І.А. Роль та місце бухгалтерського обліку на підприємстві. *Бізнесінформ*. 2016. № 11. С. 320-324.

27. Тельнова Г. Підсистема контролінгу в системі фінансового менеджменту підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2012. №4(37). с.140-147.

28. Пушкар М. С. Фінансовий облік: Підручник. Тернопіль: Карт-бланш, 2016. 628 с

29. Гамзаєва Е. М. Фінансовий результат як економічна категорія та об'єкт бухгалтерського обліку й економічного аналізу. *Управління розвитком*. 2017. № 15. С. 131–133.

30. Хом'як Р.Л., Партин Г.О., Корягін М.В. Бухгалтерський облік в Україні: навч. посіб. Львів: "Інтелект – Захід", 2017. 820 с.

31. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: монографія. К: Центр учбової літератури, 2013. 522 с.

28. Пушкар М. С. Фінансовий облік: Підручник. Тернопіль: Карт-бланш, 2016. 628 с

29. Гамзаєва Е. М. Фінансовий результат як економічна категорія та об'єкт бухгалтерського обліку й економічного аналізу. *Управління розвитком*. 2017. № 15. С. 131–133.

30. Хом'як Р.Л., Партин Г.О., Корягін М.В. Бухгалтерський облік в Україні: навч. посіб. Львів: "Інтелект – Захід", 2017. 820 с.

31. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: монографія. К: Центр учбової літератури, 2013. 522 с.

32. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства. К.: Кондор, 2013. 274 с.

33. Козак І. І. Економічний аналіз: навч. посіб. для студ . вищ. навч. закл. Л. : ЛРІДУ НАДУ, 2014. 217с.

34. Болюх М. А. Економічний аналіз: навч. посіб. К: КНЕУ, 2013. 556 с.

35. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2014. 630 с.

36. Черниш С.С. Економічний аналіз: навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2013. 312 с.
37. Купалова Г. І. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. К.: Знання, 2008. 639 с.
38. Петрицька О.С. Напрями розвитку економічного аналізу в сучасних умовах. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. №4(16).С. 131-136.
39. Рудницька О. Шляхи покращення фінансового стану українських підприємств. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. 2016. № 639. С. 132–138.

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство

ПП "ОРИОН - А"

Дата(рік,місяць,число)

за СДРПОУ

за КАТОТТГ

за КОПФГ

за КВЕД

Коди		
2024	01	01
30811880		
UAE1060310100079402		
120		
01.11		

Територія ТЕРНОПІЛЬСЬКА

Організаційно-правова форма господарювання приватне підприємство

Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур

Середня кількість працівників, осіб

16

Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком

Адреса, телефон Шевченка 168, с. ГРИГОРІВ, ЧОРТКІВСЬКИЙ РАЙОН, ТЕРНОПІЛЬСЬКА обл., 48324, Україна

0983791632

1.Баланс на 31 грудня 2023 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 318,5	24 468,1
Основні засоби :	1010	46 803,1	44 083,6
первісна вартість	1011	71 755,5	74 750,2
знос	1012	(24 952,4)	(30 666,6)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	48 121,6	68 551,7
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	65 928,4	71 146,5
у тому числі готова продукція	1103	52 567,4	51 381,2
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	23 199,1	24 768,3
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	7 452,3	3 980,3
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 000,1	878,4
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	278,8	311,2
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	97 858,7	101 084,7
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	145 980,3	169 636,4

Продовження дод. А

Пасив	Код рядка	На початок звітної року	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 455,9	3 455,9
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	95,2	95,2
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	132 990,5	157 747,0
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	136 541,6	161 298,1
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	782,9	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	6 859,2	6 142,4
розрахунками з бюджетом	1620	1 796,6	2 195,9
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	-	-
Усього за розділом III	1695	9 438,7	8 338,3
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	145 980,3	169 636,4

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2023 р.

		Форма № 2-м	Код за ДКУД	1801007
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	89 086,4	60 290,3	
Інші операційні доходи	2120	2 661,3	1 119,3	
Інші доходи	2240	9 117,2	11 774,9	
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	100 864,9	73 184,5	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(62 717,9)	(35 138,3)	
Інші операційні витрати	2180	(2 114,0)	(907,8)	
Інші витрати	2270	(11 276,5)	(10 294,8)	
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(76 108,4)	(46 340,9)	
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	24 756,5	26 843,6	
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)	
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	24 756,5	26 843,6	

Керівник

Головний бухгалтер

ЕП Ноймєр

Рудольф Міхаель

Ноймєр Рудольф Міхаель

(ініціали, прізвище)

Подорожна Ярослава Павлівна

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад